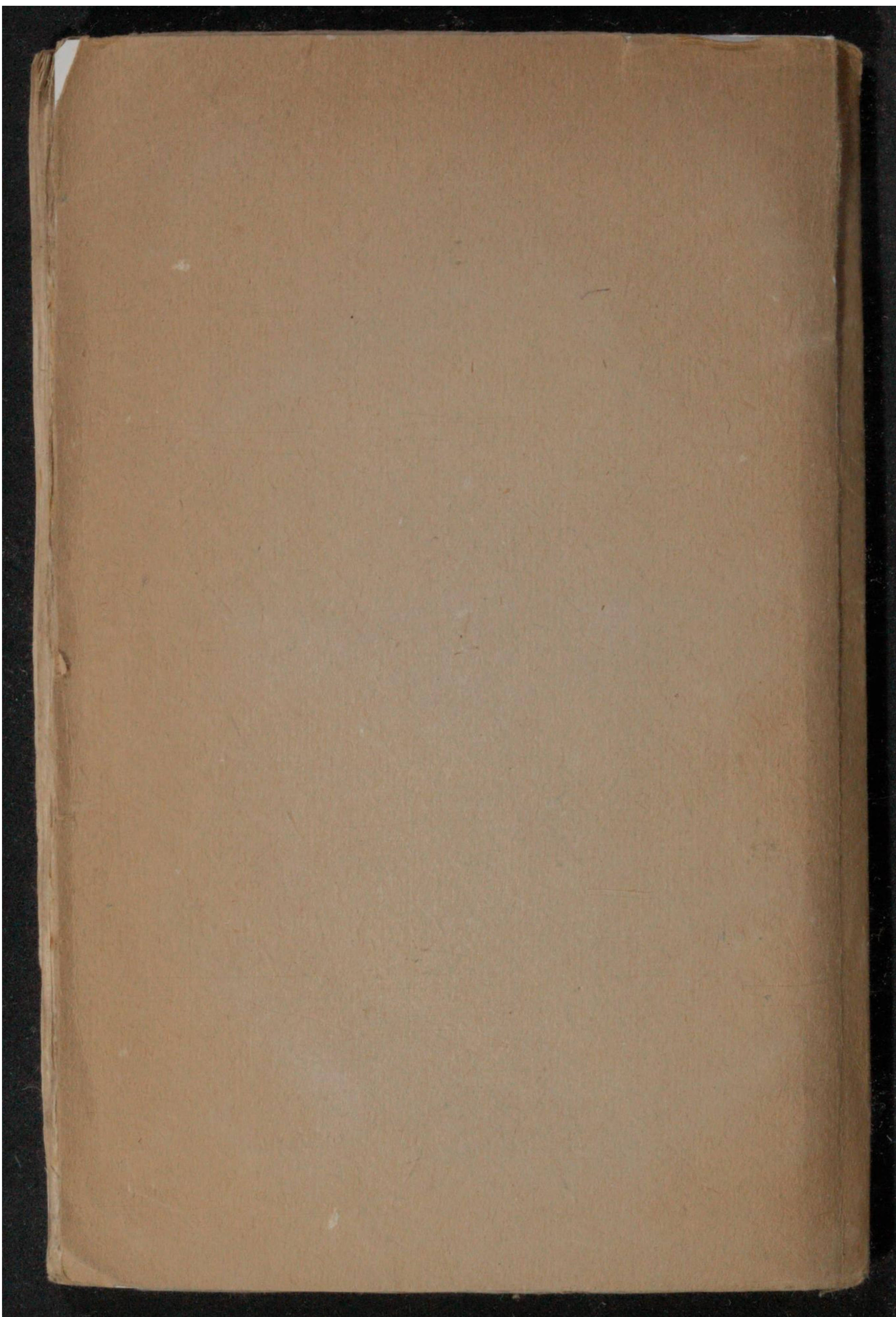
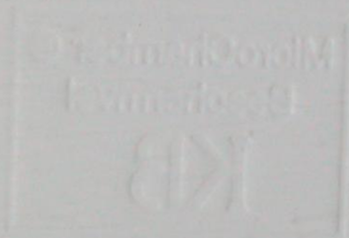

DE REGEERKUNST, OF WYZE LEERMEESTER.

STAATSPEL.

In Nederduitse Vaarzen gestelt

Door J. DULLAART.

Gespeelt op d' Amsterdamsche Schouwburg.

t' AMSTERDAM,

By *Jacob Lescaille*, Boekverkooper op de Middeldam, naast de Vismarkt, in 't jaar 1667.

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK

D E H E E R,

Mr. HENDRIK HOOFT,

de Jonge,

COMMISSARIS

van de Kleine zaken, t'Amſterdam.

MYN HEER,

Ik neem de vrymoedigheit, om U E. deze Wijze Leermeeſter op te dragen, die over eenige jaren voor den tegenwoordigen Koningk van Vrankrijk, doenmaals noch in 't bloeyen van zijne jeucht, door een aartige geeſt, was gemaakt; niet om U E. die aan te bieden, als een voorbeelt, om na te volgen, of daar uit te konnen leeren: neen mijn Heer (ik weet dat Uw E. wel verzochte geeſt, in 't merg en 't pit der aaloude Hiſtorien, over-

grondig eervaaren, en de plicht en macht der Vorſten en hooge Staatsperſoonen t'over bekent is,) maar alleen tot een erkenteniſſe van eerbiedigheit, Uw E. waardigheit, waardig. Deze tooneelſtoffe, die hier verhandelt wort, kan, mijns oordeels, niet aanſtootelijk, noch voor geeſtelijke, noch voor wereltlijke Perſonaadjen zijn, alzoo de zelve niet als rechtvaardigheit, barmhartigheit, edelmoedigheit, en ſtantvaſtigheit, tot doelwit heeft; en alle andere ondeugden leert wraken. Derhalven heb ik te vrymoediger Uw E. dit werk durven aanbieden, op hope dat Uw E. te eerder, daar door mijn ſtoutmoedigheit zult verſchoonen; op welke hoop ik altijt zal blijven,

MYN HEER,

U E. *dienſtbereiden dienaar*

JOAN DULLAART

INHOUT.

Polidoor, bezig zijnde in de opvoedinge van een jongen Prins, die aan zijn vernuft toevertrout was, mengt, in zijne vermaakelijkheden, wijsselijk, eenige stralen van het merkteken, dat hy hem tracht in te boezemen; smeltende het vermaakelijke, met het nutte, onder een, in een tijdt, dat zijn ouderdom, noch de gedurigheit van de boekkamer, noch het moeilijk lezen der historien, niet kan verdragen, hem doende, aardig, door het aanschouwen van eenige speelen, kennisse krijgen, van nootwendige verburgentheden, om hem op den troon, daar zijn geboorte hem toeroept, wel te dragen.

Hy stelt hem dan te vooren, om hem in het nootzaakelijkste t'onderhouden, de voorbeelden, van rechtvaardigheit, barmhartigheit, grootmoedigheit, stantvastigheit en milddadigheit; waar door hy (doende de luister der deugden, of de mismaaktheit van het tegendeelige uitblinkken) in zijne ziele, de deftige inbeeldinge, of de verwen van goede zeeden, inblaast; 't zy door de bewegingen die hem de deugdelijke voorwerpsels geven, of door het afgrijzen dat in hem, door d'ongelukken, die de gebreken na zich slepen, verwekt wort.

Hebbende dan eenige personaadjen doen onderwijzen, doet hy haar, op heerlijke tooneelen, vijf verscheide geschiedenissen vertoonen, die te saamen een Tooneelstuk uit maken.

In 't eerste deel, verschijnt Filippus, in een deftigen lusthof, die op den zelve dag van zijn zoon Alexanders bruiloft, van een Macedonise maagt verrast wort, de welke hem niet verplichten kon, haar recht te doen, over 't onschaken en verkrachten, dat Atallas aan haar persoon begaan hadt, geeft hem, in haar overdadige droefheit, de tekenen

nen van haar wanhoop en razerny te kennen, en alles vruchteloos ziende, neemtze hem en haar zelve 't leven.

In het tweede, vertoont zig Fabius, in een heerlijk veltleger, gebiedende het heir der Romeinen, tegens Hannibal; en toont de teekenen van zijn gestrengheit, in 't geene de krijgstucht, en die van zijn barmhartigheit, in 't geene dat zijn persoon aan gaat; hy veroordeelt een kloekmoedige Romein ter doot, diemen op eenige schijn, van in zijn plicht zich te buiten gegaan te hebben, beschuldigt hadt; en die hy daar na, als zijn getrouwheit blijkt, en hy van de waarheit onderricht is, zijne misdaden vergeeft, die hy tegens zijn persoon begaan hadt, en hem doet trouwen, met de Schoone, om wiens liefde hy zich vergrepen hadt.

In 't derde, verschijnt Cezar, in een openbare plaats van Egipten, die na 'et einde van de Farsaalse oorlog, van Ptolomeus, het hooft van Pompeus, tot een geschenk aangebooden wort; waar door hy, van een grootsmoedige drift opgewekt, zijn ongeval met traanen beschreit, die van een bloedig verwijt tegens Ptolomeus gevolcht worden, de welk, door zulk een onverwachte toeval, heel verzet blijft, en door deze verachting, half razende, zijn zelve wil vermoorden, vervloekende te laat zijn trouwloosheit.

In 't vierde, komt Alexander, na dat hy Darius hadt overwonnen, in zijn koningklijke zaal, om zijn weduwe te vertroosten: en ziende de wonderbaarlijke schoonheit van Statira, wort 'er hevig op verlieft; maar zijn stantvastigheit, overwint zijne driften, en zegeviert, zoo wel over zijn begeerte, als zijne vyanden, en geeft aan de genegentheit, van den dappren Orondaat, al het geene, dat hy van zijn geluk, en zijn vermoogen zoude hebben konnen verkoopen.

In 't vijfde deel, aan den oever van de Zee, by een Tempel, vol van schatten en kostlijkheit, verschijnt Perseus, die

rijke

rijke koning van Macedonien, die vaardig zijnde, zich in een ſchip te begeven, om de gramſchap des hemels t'ontvluchten, (zijnde van Oktaviaan, ſtedehouder van Paulus Emilius, belegert) zich op het onverzienſte, door het vluchten van het ſchip daar zijne ſchatten ingeladen waren, van alle hoop berooft ziet, en zich in 't geweld der Romeinen, zijne vyanden, tot een ſtraf van zijne gierigheit, gevallen; en om noch meerder ſmaat hem aan te doen, gedwongen de zegewagen van zijnen overwinnaar te volgen.

KORT INHOUT.

De Schouwburg leert nu, op haar hooge treurtooneelen,
Een jonge Prins, de kunſt van 't heerſchen en zijn plicht;
En toont, aan 't edel bloet, in vijf verſcheide deelen,
Het pit, het merg, de gront, van 't geen de Vorſten ſticht,
Bemint en haatlijk maakt, en eendracht kan verſtooren.
Geen beter voorbeelt als 't geen 't volk kan zien en hooren.

PER-

PERSONAADJEN.

In 't eerste deel.

Leermeester, } zy verschijnen in al
De Prins, } de deelen.
Filippus, Koningk van Macedonien.
Alexander, Zoon van Filippus.
Atallas, gunsteling van Filippus.
Minerve, Macedonise Iuffer.
Megare, vertroude van Minerve.

In 't tweede deel.

Fabius, Veltheer der Romeinen.
Camillus, Rooms Hopman.
Arbas.
Mirandes, Rooms soldaat.
Lucippe, beminde van Camillus.
Vrygemaakte.

In 't derde deel.

Cezar, Rooms Keizer.
Brutus, Rooms Hopman.
Ptolomeus, Koning van Egipte.
Cleopatre, Zuster van Ptolomeus.
Lepides, } Hovelingen van Pto-
Septimus, } lomeus.
Pindarus, Egiptise Prins.
Twee Moorse Prinsen. } zwijgende.
Achilles. }

In 't vierde deel.

Alexander.
Statira, } dochters van Darius.
Berenice, }
Orondaat, Prins van Perssen, minnaar van Statira.
Klitus, } Hovelingen van Ale-
Amintas, } xander, zwijgende.
Harminus, Persiaans Edelling, zwijgende.

In 't vijfde deel.

Perseus, Koningk van Macedonien.
Alkmene, gemalinne van Perseus.
Eukteus, Raadt van Perssen.
Den Sidonnier.
Paulus Emilius, Veltheer der Romeinen.
Tiberius, Rooms Hopman.
Een Vrygemaakte.

DE REGEERKUNST, OF DE WYZE LEERMEESTER.

EERSTE BEDRYF.

Leermeester. De Prins.

Leerm. A, zoo gy klimmen wilt op deezen trap van eeren,
En anderen gebiên, moetge eerst u zelf regeeren.
Leer zelfs, u zelf, door konst, een wet, daar gy na leeft,
Eer gy die, onbetracht, uw onderdaanen geeft.
De scepter, daar gy ziet veel luister in beslooten,
Is van verscheide stof, die grof is, t'zaam gegooten;
Valt zy de handt te zwaar, van hem, die haar bestiert,
Zoo wort zy, meenigmaal, van eer en glans ontsiert.
Dat prachtige gewaadt, van purper, en scharlaken,
Heeft zulk een valschen glans, als 't heerlijk toont te blaken;
Het schijnt bekoorelijk, terwijl 't ons oog verleit,
Maar als men het gebruikt, steekt het vol moeylijkheit.
De kroon is, met een woort, hoog in den top verheven;
En wort van sterflijk mensch alle oppereer gegeven;
Maar deze glans wert, door de zwaarte, weer verdooft;
Haar goudt doet 's Konings hair vergrijzen op zijn hooft.
Weet dan, om op den troon uws Vaders wel te stijgen,
Dat zy het minste geeft van 't geen men meent te krijgen;
Dat zy vol moeiten steekt; dat zy veel zorgen baart;
Dat zy gestadig quelt, die zulk een plaats bewaart;

Dat al wat zy begeert terstont moet vaardig wezen;
En die haar kent te recht, wegvluchten zal van vreezen;
Dat zy der Vorsten luk, voert boven al wat leeft;
Zoo op het gulde bedt de slaap meer zoetheit geeft.
Maar om u zelven wel met deugden te versieren,
Zal ik u wijzen hoe g'u zelven zult bestieren;
En in een Tafereel de lof vertoonen, van
Beroemde Prinsen, daar men deucht uit leeren kan;
En 't quaadt 't geen in haar steekt, te myên en te wraken;
Het goede aanvaarden, 't geen een Vorst beroemt kan maken;
En doen voor u het geen noch niemant heeft gedaan;
Dat 's met vermaaklijk nut, deez uuren deur doen gaan.
En even als een Prins zich niet meer kan besmetten,
Dan dat hy d'onderdaan recht weigert, na de wetten,
Zal ik 'er u een doen verschijnen, die in 't graf
Gerukt wiert, om dat hy die niet aan 't kroonrecht gaf.

Prin. Door wat voor middelen?

Leerm. 'k Heb afgerechte mannen,
Die, tot dit wonderwerk, haar hebben ingespannen;
En 't oordeel, en de kunst braaf mengen onder een;
En alles, na den eisch, wel weten te bekleên;
Dat yder zeggen zouw, aanziende 'er ernstig woelen,
Dat zy de waare drift daar van in 't hart gevoelen.

Prin. Sulx heeft veel tijt van doen.

Leerm. Prins, maar een oogenblik,
Om dit vermaak te zien, na orde, in zijne schik.
Hofjonker opent die tapijten; leen uw ooren,
Zy zijn al vaardig, wilt nu maar met aandacht hooren.

Men verschuift een gordijn daar achter men een schoonen hof ziet, in de welke een toornige vrouw zich vertoont. zy begeven haar aan een zijde van 't Tooneel om te luisteren.

Minerve, alleen in gramschap wandelende.

Min. MY recht te weigeren, na zulk een smaat en hoon!
D'onnoosle te versmaân, de boosheit op den troon

Noch t'onderstutten! ach, zijn dit de brave daden,
Daar meê een vroome Prins zijn kroon zoekt t'overladen?
Behoort men zoo een Vorst voor wettig t'achten, die
De misdaat mint, en haar gebruikt tot raadt en spiê?
Wat helpt het my, dat hy verricht heeft zoo veel daden,
En yder dag nieuw volk dwingt onder zijn genaden?
Dat hy veel sterkten, en veltslagen rustig wint,
Zoo hy zich, in zijn wal, zelfs overwonnen vint,
En, in zijn hof, vertrapt de deugden, zonder vreezen,
Daar al de werelt hem meê acht bekleet te weezen?
Hy lijt, dat hem een beest in zijne ziele blaast
Een doodelijk vergif, dat hem met schanden aast;
Dat een pluimstrijker, door zijn goddelooze stukken,
Hem, daar hy zuiver was, met schande zal verrukken.
Hy maakt hem stinkkent, en misbruikt die groote macht,
Die van den vyandt zelfs bemint wiert en geacht.
Mijn Koning, straft den schelm, wilt van uw quaal genezen.
Die een verraâr verschoont, tracht zelfs 'er een te wezen.
Die 't quaadt verdadigt, maakt zich schuldig aan het quaadt,
En zellef slimmer, dan d'uitvoerder van die daadt.
Ly, dat mijn eer u mach om waare wraak verzoeken.
En wilt, om dat vermaak, haar daarom niet vervloeken.
Laat ik verliezen 't geen ik quijt ben; maar, ô goôn!
Gy hebt my, tegens recht, dit recht verzoek verboôn.
En als ik tot u sprak, ver van my te verhooren,
Dreeft gy my weg, gingkt heen, en sloot voor my uw ooren.
Ik wacht geen hulp meer van die my zoo licht veracht,
Want van de Hemel, en dees handt, ik meer verwacht.
Ik moet den schelm gaan zien, zelf, van zijn wacht omslooten,
Zal ik hem spreken, en met dit geweer deurstooten.

Maar 't is uw boezemvrient, maar ſchantvlek aan uw
kroon,
En vyandt van den menſch, en van de hooge goôn.
Het is hun eigen wil, dat ik zijn val begeere,
Heb ik haar tot mijn hulp zoo kan my niemant deeren.
Ik ben een vrouw, 't moet my al byſtaan, in dees noot,
En ik my wreeken, of braaf ſterreven de doot.
Maar daar zie ik Megaar'.

Minerve. Megare.

Min. Megare.
Mega. Eedle vrouwe,
Wat ſmart, wat ongeval, mach zoo uw ziel benouwen?
Wat drift, wat tochten zien ik door uw oogen vliên?
Min. Scheur deze boezem op, gy zult noch meerder zien.
Maakt maar een oop'ning, voor mijn ziel, die u zal zeg-
Wat lage, geile min, d'onnooſle maagden leggen. (gen,
Hoe een verrader, een Barbaar, my heeft verkracht.
Meg. Maar matig uw geſchrey.
Min. Mijn vreucht, is nu mijn klacht.
't Is met my, in dees ſtaat, zoo jammerlijk geſchapen,
Dat zuchten, en geween, nu is mijn ſtarkſte wapen.
Ik vint verlichting, wijl ik mijn ellent beween,
En mijne ſmart verſtuift met mijne traanen heen;
Niet dat zy minderen, of daar door zullen enden,
Maar meer verſlimmen, om my na beneên te zenden.
Het is, door deze hoop, dat ik noch leef alleen;
En dat my noch vertrooſt, in al mijn droef geween.
Weg teere zwakheit, ik wil ſterven, wort verbolgen
Mijn hart, en wilt Lukrees op haare ſchreeden volgen.
Wy voelen haare ſmart, trekt haare krachten aan.
Betreet die zelve weg, die zy is voor gegaan,
Gaat zelfs, is 't moogelijk, die kuiſe vrouw te booven.
Maar eer, dat gy u zelf wilt van het licht berooven,
Zoekt in de doot uw heil, door zoo een dwarſſe keer,
Dat gy die niet ontfangt, als tot een wraak uws eer.

Laat

Laat ons, door 't heilloos hart, met duizent ſteken, drukken,
En toonen, door zijn bloet, zijn zwarte ſchellemſtuk-
Eenvoudige, ach, hoe ſlecht wort dit van u gevat! (ken.
Hy heeft nooit tot een ziel als beeſtigheit gehadt.
In zulk een heilloos lijf is nimmer ſtraal der gooden;
En is 't 'er in geweeſt, het is 'er uitgevlooden.
Hy is geen werkſtuk van haar goddelijke macht;
Terwijl hy niets en heeft van 't menſchelijk geſlacht.
Dat monſterdier, is uit een razerny geſprooten,
Want alle gruwlen zijn in 't wangedrocht beſlooten.
De duivel, die dat beelt zoo ſchelms heeft opgebout,
Leeft in hem, en is die, in 't quaadt, hem onderhout.
Hy voet hem in 't bederf, en tergt hem tot het quaade.
Hy raakt tot 's werelts eer, door ſlimme en valſche paaden.
In 't eindt, daar is niet zoo verſchriklijk voor mijn oog,
Daar ik, by hem, niet voor my kniën nederboog.

Megare treet in den thuyn, en zoekt met d'oogen na Minerve.

Meg. Helaas! bemerkt......
Min. Swijg ſtil, en wilt niet meerder ſpreken.
Ik moet, met deze handt, den ſchelm de ſtrot afſteken.
Maar eerſt, tot meerder ruſt, den Koningk ſpreken aan.
En zoo hy, als voor heen, my ſcherſſende af zal ſlaan,
Zweer ik by d'oppergoôn, ik zal mijn eet niet breeken,
Dat ik my, moogelijk, zal op hem zelf dan wreeken.
Miſſchien dat ik hem dan, in mijn verwoetheit, leer,
Dat een ontaarde Vorſt onwaardig 't Rijk regeer.
Maar ginder komt hy met dien ſchelm, dien ongetrou-
Verſchuilen wy ons, ſtil. (we,

Zy verſchuilen haar, ziende Filippus en Atalles met eenige lijfwachten koomen.

Filippus, Atalles, Minerve, Megare en Lijfwachten.

Filip. Weg, weg, 't is maar een vrouwe.
Wat kanze u doen? wie vreeſtge? ay ſtel uw hart tot vreucht.

Atall. Ik heb tot vyanden, en d'eerbaarheit, en deucht;
Men kan zeer qualijk zoo een schoonheit laten varen,
En gy mocht, eindelijk, u zelfs voor haar verklaren.
Filip. Vertrouwt dat niet, mijn hart is al te fier en trots,
En voor de minneschicht gehart, gelijk een rots.
Ik brandt alleen na lof, om vyandt t'overwinnen,
En 't is in 't velt van Mars, daar ik de zeege minne.
Maar ik kan niet te wel besluiten, neêr te zien
Een kunne *, die vermaak schept in geen weêr te bien.
Ook is hy voor geen man, van dappre deugden, t'achten,
Die zich, door een gezicht, laat als een slaaf verkrachten.
En ik verwonder my van u hoog, die ik waan
Te zijn de vroomst', van die voor my schoot harnas aan;
En die ik meen, in 't kort, ('t volk moet zich eerst ver-
varssen)
Te maken, tweede in 't heir, 't geen trekken zal na Pars-
Ja ik verwonder my, ik kan 't ook niet verstaan, (sen;
Hoe zulk een zwakheit kon in 't moedig harte gaan.
Weet gy niet dat dien aart, die staag na 'et nieuwe hel-
In het vernederen, der vroomen, glorie stellen? (len,
Dat z'is vol vleyery, en list, die strikken stelt,
Waar door men, eer men 't weet, raakt onder haar ge-
welt?
Dat haar verachtingen vol zoetheit zijn, haar lippen
Vol hooning, die de ziel, op 't onverzienst, beknippen?
Atall. Ik weet het wel, mijn Vorst, maar schoone schijn ver-
leit.
Fil. Ga heen, verschoont u niet van die lafhartigheit.
Dat snoode lasterstuk zal u te schande maken.
De wet te schenden, en een zwakke vrouw te schaken,
Te rukken met gewelt uit d'arm haars bruidegom,
Als ik dit overdenk, Atalles, sta ik stom.
Wanneer als zy my quam haar droeve rampspoet kla-
gen,
Voelde ik, om uwent wil, veel doodelijke slagen;
Mijn hart wiert zoo beweegt, door 't biggelent getraan,

* Sexus.

Dat

Dat ik, door ſmart gedrukt, haar rouw te moet moſt
gaan.
Mijn plicht dwong my, om haar, 't verzochte recht te
geven;
De vrientſchap heeft my weer op uwe zijd' gedreven;
Mijn ziel bleef, tuſſen dees twee driften, roerloos ſtaan,
U vrezend' te verraân, of zelfs my te verraân.
Gedrukt door min, en 't recht, en evenveel verlangen,
Bleef mijn onzeekre wil vaſt in de weegſchaal hangen.
Zy voeld 'er aangetaſt, zy vont 'er neêrgevelt,
En zonder reên, of kracht, of deugden, weer herſtelt.
Noch voel ik, op dit uur, van 't heilig Recht my dwin-
gen,
Maar tuſſen plicht, en recht, komt d'oude vrientſchap
dringen.
Ik weet niet, hoe dat ik die ſtorm zal keeren af,
Ik kan haar niet voldoen, zoo ik u niet en ſtraf.
Ik ſta verſtelt, verzet, van zulke dwarrelwinden,
En kan my zelve niet, noch ook my zelve vinden.
Atalles, groote goôn, wie gaf uw drift dien raadt,
Dat gy u ſchenden zoud aan zoo vervloekten daat?
Z'ontſteelt my d'eernaam van rechtvaardig, en met
ſchanden
Bezoedelt zy mijn kroon, en ſcepter, in mijn landen.
En tegens 't nootlot, en de tijt, zoo wert door haar,
Verduiſtert, op een dag, de glans van twintig jaar.
Ik was omringt van een onſterffelijke zeegen;
'k Hadt overwinning, eer, tot medemaats verkregen;
Mijn volk verzekerden haar zeege, door mijn zwaart,
Om dat my yder hiel de vroomſte Vorſt op aart.
Mijn boom is wel ontaart van al haare eerſte vruchten!
Ik heb de zeege, en d'eer, doen t'effens van my vluchten.
't Volk zal vol vreeze ſtaan, ach! onder zoo een hooft,
Die van de naam is, der oprechtſte Vorſt berooft.

Atall. Dit zijnze, die mijn ziel geſtaage zorg verſchaffen,
Dat gy dit quaadt zout zien, en zonder het te ſtraffen.

Dat gy dees groote gunſt, my toont, zoo onverdient,
En daar en booven noch, acht voor uw grootſte vrient.
Maar, Vorſt, verſchoon in my, die zwakke mingebreken,
Die een vergoode ſchoont' heeft in mijn ziel onſteken.
De liefde is een tiran, een dwingelant, wiens macht,
Kan, door het grootſt gewelt, niet t'onder zijn gebracht.
't Is een geweldig vier, onmooglijk uit te dooven,
Die, als een hooge vloet, komt bruizende aangeſtooven;
En zulk een weerparty, in ſtarkte en macht zoo groot,
Die niemandt en beſpringt, of wert 'er van gedoot.
Ia Vorſt, ik zag die ſchoone, aanbiddlijke Minerve,
Maar trachte niet haar gunſt, of liefde te verwerven.
Vry zijnde van de min, en hadt ik nooit gedacht,
Dat ik door dat gezicht, daar na, zou zijn verkracht.
Maar ik heb wel geleert, door 't tweede t'ſaamen koomen,
Dat min, een kleyne plaats, hadt in mijn hart genoomen,
En door zijn wasdom ſterk, drong diep, en dieper in,
En dat men hem niet kan weêrſtaan, als in 't begin.
Hem uit te dooven, was noch heftiger t'ontvonkken;
'k Hadt, op een tijt, de min, en dulheit ingedronkken;
En aangevoert door een begerelijk gewelt,
Heb ik, om mijn vermaak, mijn eer ter zijd geſtelt.
Ik ziende haar verſtant, gelijk haar ſchoonheit, blaken,
En dat, een dag, mijn min, zou ongelukkig maken,
Wouw onderſcheppen, die heilloozе en droeve dag,
En geven zelfs my, eer 't een ander deedt, dees ſlag.
Ik zocht dan op het laaſt, door minnenijt gedreven,
(Want ik my zelfs niet was) het ſterven, of het leven;
En wetend' dat haar lief hier niet en was ontrent,
Heb ik haar weggevoert, en door gewelt geſchent.
Maar ſtraf niet.....

Fil. Neen, zwijg ſtil, ik zweer u, o gy laffe,
Dat ik my ſtraffen zou, zoo ik die daat zouw ſtraffen.
Nu oordeel na dees reên, of ik u niet en acht?

Filip-

Filippus, Atalles, Alexander.

Alexander, ſprekende tot een van 't gevolg van Filippus.

Alex. MYn vrient, wat doet de Vorſt, terwijl hem yder wacht?
Fil. Niet. gaat weer heen, laat my alleen hier wat verzuchten.
Atalles, ſpreekt de Prins eens van dees ongenuchten.
Alex. Maar, Heer, het volk dat wacht vaſt na uw Majeſteit.
En yder is in 't perk, daar 't alles is bereit,
'k Heb Kleopatre al in den Schouwburg wezen leyen,
Daar de Gezanten van Atheene u ook verbeyen.
Dat goddlijk beelt, waar van ik bruigom ben, zal my
Niet willen lijden, zoo gy zelfs 'er niet komt by.
Ook hoor ik u, mijn Vorſt, by deze pracht te leiden,
Dat gy ze zelf vereert, eer datze is aan het ſcheiden.
De Griekſche Heeren, die verlangen, om met pracht,
U aan te biên hun kroon, die 't volk u waardig acht.
En veel Gezanten, van verſcheyde Steên, en Landen,
Zijn aangekoomen, om te kuſſen uwe handen;
En brengen, in 't gewoel der dienaars van uw kroon,
Geſchenkken, uit hun landt, voor uwen hoogen troon.
Fil. Ik treê haar te gemoet, wilt my niet meerder quellen,
Laat ik alleen hier wat mijn wezen eerſt herſtellen.
Terwijl ik, bly van geeſt, verwelkom deeze ſtoet,
Moet ik bedekken, voor haar oog, mijn droef gemoet.
Mijn geeſt wort van een zorg, die ik niet kan bekennen,
Beſprongen, en gedreigt, mijn groot geluk te ſchennen.
Zelfs d'ydle lucht verſchrikt mijn onverſchrikbaar hart.
Ik ben bedrukt, en voel ik weet niet wat voor ſmart.
Ga zeght haar, dat ik ſtrak zal koomen. en gy alle
Volcht mijnen Zoon na, want dit is mijn welgevallen.
Alex. Heer Vader, ſtaat my toe, dat u op dezen dag,
Een weinig van uw volk alleen verzellen mag.
Gy zijt hier zonder wacht, zorg voor bedekte lagen.

Fil. 'k Ben nooit verzekerder als dat ik 't alles wage.
Ik wil 't Atheenſe volk betoonen, dat mijn hert,
Van vreeze, of achterdocht, nooit niet bezeten wert.
Gaat. Alexander vertrekt met al het gevolg.
Min. in ſtilte. Geen gelegentheit kon beter haar vertoonen.

Filippus alleen.

Fil. Zal ik de reên verſmaân, en 't goddlijk Recht zoo hoonen?
Niet luiſtren na 't gevoel, dat my de hooge goôn
Inblazen, van zoo hoog, uit haar verheven troon?
Zal ik de ſtralen van dat heerlijk licht niet eeren?
Of zal ik weder tot mijn eerſte dooling keeren?
En, om te hoên een vrient, die heilloos is, en vals,
Zal ik der gooden ſtraf dan halen op mijn hals?
Zal ik mijn ſtaat, en eer, en 't heilig recht verachten?
En onrechtvaardigheit, in plaats van deucht, betrachten?
En zellef tegens plicht, die my hier toe verbint,
Een quaden Koningk zijn, voor eenen goeden vrint?
Zal ik dan ſchuldig zijn, door ſchuldige te ſtijven,
En om mijn medelijde, een goddelooze blijven?
Zal ik mijn eer dan, in het beſte van mijn tijt,
Verliezen, om te hoên een die mijn eer benijt?
Neen. och wat zeg ik neen, dit komt uw hart u vragen?
Bereit u dan, mijn ziel, tot felle donderſlagen.
Tot het verlies mijns eer, mijns vreugde, mijns geluk,
Mijns ſcepter, en mijn kroon, en tot de meeſte druk.
Dat 's de rechtvaardigheit der goôn te moeten derven,
Eer ik een ſchuldige, die ik bemin, doê ſterven.
O goôn, wat wil ik doen, en wat heb ik gedaan?
Indien Atalles ſterft, moet ik meê ondergaan.
Heb ik die wil gehadt, of heb ik geen gevoelen?
Zijn doot, dat 's op my zelf, mijn eige wraakluſt koelen.
De plicht is zonder kracht, waar dat de vrientſchap ſpreekt.
Rechtvaardigheit is doot, daar meêly 't vonnis breekt.

Dat

Dat iemandt kon de ſmart (zijn hart zou moeten grouwen)
Die een Monarch gevoelt, in d'evenaar te houwen ;
Doet hy die overſlaan, zoo als 't hem beſt behaagt ,
Hoe magtig dat hy is, zoo is hy waart beklaagt ;
En zomtijts ziet men, in dat twijffelachtig wezen ,
Dat zijn te groote macht op 't hoogſt noch is te vrezen.

Filippus. Minerve. Megare.

Megare ſtil. Mevrouw , ſpreek , ſpreekt hem nu in dit gevoelen aan.

Zy koomen een weinig te voorſchijn , Minerve in twijfel ſtaande.

Minerve ſtil. Ik durf niet.

Fillippus haar niet verſtaan hebbende, hervat zijn reden met groote treden voortgaande.

Fil. Ach ik voel van ſchrik mijn adren ſlaan.
Megare ſtil. Mevrouw, ſpreek, het is tijt.
Minerve ſtil. Ach laat ons noch wat wachten !
Megare, dadelijk.

Filippus vervolgende zijn reden.

Fil. 'k Verdwaal in mijn gedachten.
Megare ſtil. Verſchijn.
Minerve ſtil. Vertoef.

Megare zoetjens ſtootende Minerve te voorſchijn.

Meg. Neen, 't is nu wel, geef u maar bloot.

Filippus verſtelt zijnde ziende twee vrouwen verſchijnen.

Fil. Maar wat begeert dees vrouw ?

Minerve hem te voet vallende.

Min. Niet anders als de doot.
Ia Vorſt, zy komt alleen om recht uw hoogheit ſmeken.
En weigert gy 't , wilt haar van 't licht dan ook verſteken.
Want zy komt voor het laaſt, in deze groote noot ,
Van uwe handen, recht verzoeken, of de doodt.
Fil. Dees reeden, buiten tijts, verwekken my misnoegen.
Ik heb u eens gezeit, waarge u hebt na te voegen.

Ik

Ik breek nooit mijne wil, die ik u heb gezeit,
Gaat heen, ik ben vermoeit, door al uw moeilijkheit.
Min. Heer Koningk, laat ik u vermoeyen, met te hoopen;
Ik bidt u, ziet waar heen dat mijn ellenden loopen!
En gy zult zelf, daar na, ver van my af te ſlaan,
Bekennen, dat ik heb ten hoogſte wel gedaan.
Aan wie begeert gy, dat ik doen zal mijne klachten?
Wie kan daar zoo, als gy, mijn groote ſmart verzachten?
Gy zijt, in uwen ſtaat, de hooge goôn gelijk,
En doet op aardt, het geen zy doen in 't hemelrijk.
Op 't hooft uws onderdaan ſtaat uwe wil geſchreven,
Gy houwt, in uwe handt, hun ſterven, of hun leven;
En als d'onnooſle heeft uw hulp van doen, zoo moet
Hy needrig vallen uw grootmogentheit te voet.
Het eynde, en het begin, komt van u af te ſtroomen.
En alles, wat hier is, moet voor uw godtheit koomen.
Ach Koning, laat my toe..... *Zy wil op haar kniën vallen.*
Fil. Ik heb u eens gezeit,
Dat ik u reden hoor met groote tegenheit.
Zy ſteuren mijn vermaak, en ruſt, die ik verwachte;
Ik mach u niet meer zien, noch hooren al dees klachten.
Ik breek mijn voorneem niet, dat ik u heb gezeit.
Gaat heen, ik ben vermoeit, door al dees moeilijkheit.
Min. Weerroep het vonnis, 't geen u doet van 't goede wijken,
Ziet gy mijn wanhoop op mijn aangezicht niet blijken?
Verhoor mijn zuchten doch, de kinders van mijn ſmart,
En luiſter na 'et gehik, 't geen welt uit 't bange hart;
Neemt kennis van de ſmart, die my het hart doet breken,
Of doet my ſneuvelen, zoo gy my niet wilt wreken.
Ach ſmerten, toont uw kracht, nu in dees hoogen noot,
Bidt uwen Koning om recht, recht, of om de doot.
Beſtiert mijn zwakke tong, wilt mijnen geeſt verlichten,
En wapênt mijn geſprek met ſcherpgeſlepe ſchichten;
Komt my, o eer, te hulp, barmhartigheit, daal neêr,

Van 't hemels dak, en gaat de vrientschap hier te keer;
Verleen uw hulp den geen die daarom droevig schreyen,
En wilt de driften, die my drijven, nu geleyen;
Komt zegepralen van een monsterdier, komt stil,
Terwijl mijn Oppervorst niet zegepralen wil.
Stort in zijn harte in.....

Fil. Al uw moeiten is verlooren.
Uw klacht, noch medelijde, en dringt niet door mijn ooren.
Ik blijf by het besluit, dat eens is vast gemaakt.
En wert, door uw geraas, niet aan mijn hert geraakt.
Ik heb 't u eens gezeit, en zeg 't u ander werve,
Dat ik om u geen vrient, die 'k aanbidt, zal doen sterven.
Uw traanen zijn in 't vier, gelijk als pik en teer.
Gaat heen, vertrek terstont, en spreekt my nimmer weer.

Hy stootse ruwlijk weg.

Min. Dat ik niet spreken mag, en dat ik moet vertrekken,
Kunt gy de toom van 't Rijk zoo na uw lusten rekken?
Zijn dit de daden, van een oprecht Vorst, betracht?
En is dit werk de deucht, die yder in u acht?
Terwijl dat ik u smeek om hulp, mijn hoon kom klagen,
Dart gy het my verbiên, en wilt my van u jagen.
Hoe, is u van de goôn, den scepter dan vertrouwt,
Dat gy u, aan uw volk, onmenschlijk toonen zout?
Is 't vorstelijk gezag, van haar, u maar gegeven,
Om dat gy trouweloos voor d'onderdaan zout leven?
En hebbenze u alleen, tot scheitsman, hier gestelt,
Dat gy zout schenden, 't geen zy lieven, door gewelt?
Door haar, zien wy u hoog, en booven elk verheven;
En zonder haar, zout gy als andre menschen leven.
Zy zijn 't, die u de kroon zelfs zetten op het hooft.
Door haar, wort gy weer licht daar morgen afberooft.
Zy zijn 't, die hier op aardt, aanbidden doen uw machten,
Die, als een blixem, van den oorlog u doen achten.
Dat uwen vyandt vlucht, met schandt, voor u versaagt,

Dat

Dat gy hem overwont, dat gy hem hebt verjaagt,
Zy zijn het eindelijk, die 'k hoop na mijn begeeren,
U zullen in het kort berooven, kroon en eere,
Verbrijſlen uw ſieraat, en lichaam, tot een ſtraf,
En maken van uw troon, een vuil, en ſtinkent graf.

Fil. Hoe dart gy tegen my zoo ſtout en ſchandig ſpreken?
Vertrekt, eer dat gy doet mijn gramſchap meer onſteken.
Ga flux uit mijn gezicht, eer dat ik u verleer,
Hoe gy bejeegnen zult, uw Oppervorſt, en Heer.

Min. 't Is waar, ik ga mijn zelfs ver tegens u te buiten,
Maar nu ge u zelve ſchent, kan ik niet min beſluiten.
En hoe zout gy van my, als Koning zijn geëert,
Daar d'ongerechtigheit zoo over u regeert.
Gy zijt geen wettig Vorſt van deze groote landen,
Neen, Flippus minde d'eer, en gy bemint de ſchanden.
Ia, 'k zeg noch anderwerf, uit ſpijt van mijn verdriet,
Dat hy was deuchtſaam, vroom, en gy en zijt het niet.
Neen, gy en zijt het niet, die Argos overheerde,
Die den verwoed' Hongaar, zijn trotſe moet verleerden,
D'Eſclavoniers verdelgde, en pakten 't nootlot aan,
Den Trax bedwong, en den verwoeden Trapobaan;
Gy waart het niet, die 't oudt Methone bracht te gronde,
En Tiſifones hebt in ballingſchap verzonden.
Die, voor den Teſaaljaan, verſloegt Reus Likóön,
En met Focenzen, 't groot Omnaken overwon.
Die, met een ſtorm, verkreegt Kalcide, en Lethisbende,
En 't heilig oorlog bracht, door zijne vroomheit, t'enden.
Die den Atheniaan deed ſiddren voor zijn dolk,
En in zijn ketens ſloot het Beotiſche volk;
En die zich meeſter maakte, in die beroemde dagen,
Van Cheronea, door twee ſchrikkelijke ſlagen.
Gy overwontſe niet, noch kreegt die kroon van eer;
Gy zijt die Flippus niet, gy zijt mijn Vorſt niet meer.
Ik ken u niet, door mijn verwoetheit voortgedreven,

Wilt zelfs my, om u zelfs, 't verzochte recht dan geven.
Fil. Wat stouter reên zijn dit, goôn wat moetwilligheit!
Gaat, gy misbruikt 't ontzag van mijne Majesteit.
Mijn groot gedult, vermoeit, door 't lasteren en schelden;
En met uw doot hoort gy dees misslag te vergelden.
Gaat voort uit mijn gezicht.
Min. Ik wil niet, ik hou stal;
Ik ben een razerny, die u vervolgen zal.
Fil. Mijn lijfwacht, herwaart, hier.
Min. Al zout 'er duizent wezen,
Ik vrees uw lijfwacht min, als ik u zelver vreeze.
Filippus weggaande. Laat ons haar schuwen.
Minerve hem volgende. Neen, gy zult van hier niet gaan.
Megare, haar razende ziende, wil haar weêrhouden.
Laat ons de razerny, die haar vervoert, weerstaan.
O! de verwoetheit moet haar wel op 't hoogste smarte!
Zy doorsteekt hem en haar zelve mede.
Zy trekt een pook, o goôn, zy druktze hem in 't harte.
Zy struikelt, ach! zy heeft haar zelven ook vermoort.
Wie heeft van zulk een zaak, o hemel! ooit gehoort?
Wy moeten vluchten, eer ons 't recht komt achterhalen.
Zoo ziet men, noch op 't laatst, het goddloos recht betalen.

TWEEDE BEDRYF.

Leermeester. Prins.

Leer. HErroept uw geesten, en herstelt, op nieuw, uw zin,
't Geen gy daar hebt gezien, is noch maar een begin.
En al dat schoon gebloemt, 't geen maar begint t'ontluiken,
Zal, wassend', door de tijt, u aangenamer ruiken.
Ik heb u nu vertoont, hoe een Monarch zijn staat
Moet stutten door de deucht, en zuiveren van 't quaat;

En

En al wat onheil baart, moet tijdig uit doen roeyen,
D'onnoosle troosten, en rechtvaardigheit doen bloeyen;
En toonen, straffende de schuldige, door pijn,
Dat Oppervorsten, hier op aarde, gooden zijn.
Nu zult gy zien, hoe zoet dat weer genaden smaken,
Wanneer de misdaân maar den Vorst alleenig raken;
Terwijl dat hy de wraak, gehoonde geven moet,
En dat de noot, voor hem, die vaak gebruiken doet.
Gy zult zien, hoe dat men barmhartigheit moet plegen,
En den misdadiger, en zijne misdaat wegen;
Op dat hy leer, dat vaak de goetheit meer vermach,
Dan 't uiterste gerecht, van een te straf gezag.
Gy zult dan zien, een die zich groflijk hadt verloopen,
En noch genade vont, daar nauwlijx was te hoopen.

Prin. Dit 's my verplichten op het alderhooghste.

Leer. Stil,
En luister, naarstig, wat dat deze zeggen wil.

Zy begeven hun weer aan een zijde van 't Tooneel, en het gordijn open geschooven zijnde, vertoont het een Veltleger, met prachtige tenten, en oorlogsgereetschap versiert.

Arbas. Camillus.

Arb. Zult gy u, uit het heir, by nacht, alleen begeven?
Dat 's, buiten uwe plicht, te veel gewaagt het leven.
Vergeef het my, dat ik, mijn Heer, berispen moet,
't Is een oprechte trouw, die my dit zeggen doet.
Ik kan niet lijden, Heer, uw overdwaze daden,
Noch die niet wederstaan, als door u die t'ontraden.
Want boven, dat den Vorst, hier van bericht mach zijn,
Hout hy u licht verdacht; en met veel grooter schijn,
Mocht hy u straffen, door de wet hier toe verbonden.
Daar worden overal, veel Grieken t'zaam gevonden.
Wiens moetwil is zoo hoog gestegen, dat zy 't landt,
In 't rondt hier plonderen, met moorden, roof, en brant.

Cam. Zwijg, spreek zoo vierig niet, tot my, van deze zaken,

Uw trouwheit ſchijnt u ſtout en onbeleeft te maken.
Ik zie 't gevaar te wel, dat gy voor my voorziet.
Ik ken de grootheit wel, maar vrees het echter niet.
Ia, om dat hemelsbeelt, die 't hart my heeft ondragen,
Te zien, zoude ik, vol vreucht, thienduizent levens wagen.
En ſchoon dat mijn vertrek den Vorſt was aangebracht;
En of hy my al van des vyandts zijde ook acht;
En dat men, met de ſtraf des pijnbanks my quam quellen;
En ik die Grieken zag, die hier dit oproer ſtellen;
Of heur moetwilligheit 't ſchier alles onderbracht;
Noch wiert dit al van my belachen, en veracht.
Voor al dit fors gewelt, zouw nooit mijn harte vreëzen,
De liefde zou alleen my een beſchermer wezen.
En met die hulp, zoude ik betoonen, bly van geeſt,
Dat ik 't al dorſt beſtaan, voor niemant niet bevreeſt.
Ik kruiſte door de Zee, hoe vinnig hy mocht branden,
Trok door het alderwoeſt der woeſte wereltslanden,
Vloog door de wolken, als een voogel, vlug en ſnel,
Klom in der gooden troon, en daalden in de hel.
En om dit wonderwerk te toonen, in elx oogen,
Schoon 't niemant en vermocht, dat zoude ik dan vermoogen.
Wat was de liefde ſterk, toen ik zoo wiert geraakt!
Sint heeft zy, tegen al de ſchrik, my hart gemaakt.
Zy deedt my alle de beletſels overwinnen,
En leerde my de kunſt, om wondren te beginnen.
Ia braver, als godt Mars, dien oorlogsvoogt vol moet,
Wees zy my, de lauwrier te rapen uit het bloet.
Ik leerden in haar ſchool, de ſnorkers tongen ſnoeren,
En hoe men in het velt een leger aan moet voeren;
Een plaats verdadigt, en vol moet die weer beſpringt,
En 't onbarmhartig lot, zelfs in 't gevaar, bedwingt;
Mijn naam te kennen, in het klatren der trompetten,
En root van moort, geen voet voor vyant te verzetten;
De zeege op mijne zijd te dwingen in den noot;

En waar ik quam, de ſchrik te voeren, of de doot.
Ia 't geen men by ons noemt, een dullicheit, in 't minnen,
Is in der daat, de moet van ſtrijdbare oorlogszinnen.
De min, die 't harte blaakt, ontvonkt veel meer het bloet,
En eindlijk, een die mint, is vol van vier en moet.
Die godt doet na zijn wet, en goôn, en menſchen leven,
En kan, wanneer hy wil, of vreede, of oorlog geven;
Hy is de Meeſter van 't Heelal, en van de goôn,
En matigt hun verſchil, alleen door zijn geboôn.
Hy doet de goude zon de werelt overlichten,
Beſtiert het water, en laat d'aart haar werk verrichten.
Hy geeft het wezen, aan veel lichaamen, alleen.
Hy is de ziel, der aarde, en hemelen, en zeên.
Maar waar is dat gerucht? ik hoor mijn naam daar ſpel-
Ziet, Arbas, wat het is, wat willen dees gezellen? (len,

Camillus. Arbas. de Vrygemaakte, en zijn gevolg.

Vry. MYn Heer, zijn Majeſteit heeft my terſtont belaſt,
U te beſlaan, en in mijn hut te ſluiten vaſt.
Cam. Wat Majeſteit, wat Vorſt?
Vryg. Wie 't is mijn Heer, wilt weten,
Dat Fabius zoo wert, in 's vyants heir, geheeten.
Die driemaal Raatsheer was, is waardig Vorſt te zijn.
Cam. Die eer verdient hy, meer waaràchtig, als in ſchijn.
Maar.....
Vryg. 'k Heb geen reden, van mijn laſt, aan u te geven;
Ken niemandt, en wie zal mijn orden tegenſtreven?
Cam. Ik kan niet lijden dat gy nader komt; ſta ſtil,
Of treet te rug, mijn vrient.
Vryg. Het is des Konings wil.
En ik kom eiſſen, uit zijn naam, van u, uw degen.
Cam. Mijn vrient, den Koningk heeft licht quaat bericht gekregen.
En weet, dat in dit ampt, ik maar alleen die kan,
Hem overgeven, niet aan eenig ander man.

Hy neemze, dieze gaf, tot voorſtant van mijn leven.
Vryg. En ſtelt u niet te weer.
Cam. Ik kanze aan u niet geven.
Ik wil in deze zaak, op 't uiterſte, u weêrſtaan,
Ik gaf mijn degen nooit aan eenig onderdaan.
By die my noemden, is licht misverſtant gerezen.
Of gy doolt in de naam.
Vryg. Ik ben wel recht gewezen.
Neen, Heer, gy zijt het, maar waar toe dit ſlecht verſcheel?
Geef my u degen, Heer, en maakt niet meer krakeel.
Of anders zult gy zien.....
Cam. Hoe, dreigt men my te dwingen?
Vertrekt, of ik zal u terſtont doen kleinder zingen.
Leer my eerſt kennen, en toont eer aan mijn gezag.
Vryg. Maar ziet gy zelf eerſt, Heer, wat dat ik al vermag.
Verplicht my niet, dat ik moet mijn gewelt gebruiken.
Hy treet te rug, en trekt zijn degen uit.
Cam. 'k Heb meer de hoovaardy, van uws gelijk, doen duiken.
Ziet deze degen aan, en weet, dat gy die moet
Verkrijgen, door de ſtraal van dierbaar hartebloet.
Dit is alleen den weg. Fabius in gramſchap uit.

Fabius. Camillus. Arbas. Vrygemaakte, en gevolg.

Fab. Wilt hem u degen geven.
Cam. Terwijl dat gy 't gebiet, zal ik 't niet wederſtreven:
Maar, Heer, ik bidt, voor 't laaſt, dat gy my toe wilt ſtaan,
't Geen ik, een eerlijk man, u nooit heb af zien ſlaan;
Dat 's dat zy, met mijn zwaart, my t'effens neemen 't leven,
't Geen zich, van zijne jeucht, u hadt ten dienſt begeven.
En achtende geen dag, ten zy dat ik u dien,
Schey ik 'er willig af, nu gy 't my komt verbiên.
Hem die my gaf dit zwaart, tot voorſtant van mijn leven,

Ben ik bereit, altijt, het wederom te geven.
Gy hebt hier d'oppermacht, ik kan u niet weerſtaan,
En 't geen gy gaaft, kont gy weer neemen d'onderdaan.
Maar, Vorſt, gy weet, dat nijt veel laſter kan verwekken,
Om d'onbevlekte deucht der vroomen te bevlekken.
Waar mede ben ik, by uw Majeſteit, verdacht?

Fab. Dat gy u, zonder laſt, begeeft van 't ſlot, by nacht.
Gy weet, dat wy Itaalje, en Spanje hebben tegen;
Dat Hannibal, dicht by, is in 't gebergt gelegen;
Die wakendt, zonder ruſt, ons doen en werk beſpiet,
Al tracht te weten, wat hier omgaat, en geſchiet;
Het alderdiepſt geheim, naauwkeurig te beoogen;
En hoe, en wat voor ſtant, mijn machten wezen moogen.
Gy weet het groot gevaar, van ons Romeinze ſtam,
Zoo hy mijn aanſlag wiſt, of die t'ondekken quam.
Mijn liſt heeft hem, tot noch, verjaagt, zijn hooft doen
ſtooten.
Noch daar is weinig bloet der Eedelen vergooten.
En ik mag roemen, dat de Roomers, nu alleen,
Door my verwinnen, eer zy raken hantgemeen.
En gy, onzalige, waagt, door zoo dwaas te doolen,
Mijn luiſter, en het ſlot, 't geen ik u hadt bevoolen;
Begevende de plaats, daar ik u hadt geſtelt,
Hout gy geſprek met mijn vyanden in het velt.

Cam. Mijn Vorſt, gelooft het niet (wie zou daar voor niet
grouwen?)
Dat ik, met uw party, zouw ſtille kuntſchap houwen.
Ay oordeel beter van een trouwe Roomſe borſt.
Gy zijt, om te verraân, te vroome en goede Vorſt.
Mijn ziel, om zulks te doen, is veel te wel gebooren:
Mijn nootlot is, ten dienſt van dezen Staat, verkooren.
En ik, zou mijnen tijt, ſchoon dat gy 't weinig acht,
Ten waar in uwen dienſt, ſnoot achten doorgebracht.
'k Heb u altijt, voor Heer, en voor mijn Vorſt gehou-
wen:
En altijt trouw geweeſt, 'k wil ſterven in mijn trouwe;

Laat

Laat my, zoo lang ik leef, behouden dezen roem,
Dat ik u, mijnen Heer, en Opperkoning noem.
Schoon dat men my beticht, by u, met mooy te praten,
Noch acht ik u beſtier, en zal trouwloosheit haten.
Wanneer ik zelfs niet wiert gedwongen, door mijn plicht,
Noch zou mijn eigen drift my volgen doen dat licht.
Ik, door u opgehoopt, met gaven, my gegeven,
En kennende u, oprecht, en vroom, en trouw van leven,
Zou my gedwongen zien, u t'achten, booven al,
En waar 't ook wezen mocht, te volgen uw geval.
Zijt vry verzekert, Prins, dat ik nooit geen verrader
Geweeſt ben, en deurzoekt dees misſlag eerſt wat nader;
Zent my vry daar 't gevaar het grootſte is, in 't geknars
Der wapens, om in 't velt te dagen vader Mars,
En 't alderzwaarſt gevaar van 't oorlog, op te zoeken;
Ia zoo gy zelve wilt beſtooken, al de hoeken
Des werelts, 'k zal doen zien dan aan uw Majeſteit,
Dat ik voor u zal doen, meer als ik heb gezeit.
Maar Vorſt, wie is die ſchelm, die my dus heeft geſchonden,
En zich, tot d'ondergang, heeft van mijn eer verbonden?
Die my berooven wil, daar ik zoo zeer na tracht?
En ſtinkent maken voor uw koningklijke macht?
Al was hy, alzoo vroom als Herkules voor dezen,
Zoo hy my aan dart zien, zoo zal ik hem doen vreezen.
Hoe groot hy is, noch zal hy 't liegen, dat elk weet,
Dat hy zijn ſchelmſe daat bekent met harten leet.

Fab. Genoeg.

Cam. Heer Koningk lijt....

Fab. Ik kan geen woorden lyên.
'k Ben t'effens, nu ter tijt, uw Rechter en partye;
Wijl ik niet weet, wat u deedt uitgaan, tegens 't recht,
Doen ik u hier beſlaan, op dat gy 't zelf my zeght.

Cam. Ach Vorſt! ik kan daar van de reên niet openbaaren.

Fab. De pijnbank zal, misſchien, wel iets daar af verklaaren.

Cam. De pijnbank, al de ſmert, en 't lijden van de doot,
Noch hel, noch hemel, zal my dwingen in dees noot?
Het is genoeg, dat ik u mijne trouw doe blijken,
En, onverſaagt, wil gaan, daar meenig zouden wijken.
Ia welken grooten ſtraf, dat men my ook bereit,
Zoo is dit lijf ten dienſt van uwe Majeſteit.
Die godt, die my het licht deed zien (hy kan 't getuigen)
Heeft my ook, onder uw gehoorzaamheit doen buigen.
Hy ſchonk u 't lichaam, 't geen ik kreeg, in mijn geboort,
En vulde het met bloet, het geen u toebehoort.
Heer Koningk, wilt het dan, gelijk als 't uw, gebruiken,
En nimmer zou het, voor een ander, willen duiken.
Het zy, hoe 't zy, 't zal my noch vreucht zijn, wijl ik leef,
Dat ik, 't geen ik ontfong, van u, u wedergeef.
Lijt, dat ik noch eens ga, in 't klinken der trompetten,
Voor u, mijn wapenen, met dierbaar bloet beſmetten;
En u doê zien, of ik niet ben een Roomſe plant,
Die ſterven kan, vol moet, de wapens in de handt.
Maar drukt mijn ſmarten niet, met my meer voor te leggen,
T'ontvouwen een geheim, dat ik u niet kan zeggen.
Fab. Ik weet nu 't geen dat gy voor my verhoolen hout:
En ken dat groot geheim, dat gy my niet vertrouwt.
Gy houdt geheim verſtant, maar wilt het niet belijden,
En uwe liefde is aan mijn ſtrenge vyants zijde.
Cam. Terwijl 't u alles is bericht, van vreemder handt,
Zoo weet dat ik bemin, o Vorſt, aan 's vyants kant.
Fab. Was dit het geene u, 's nachts, deed uit het heir vertrekken?
Cam. Ia, en zoo 't mooglijk is, geſtaag daar toe zal wekken.
Fab. Uw reden zullen wel verandren, door de pijn.
Cam. Heer Koning, die ik ben, die zal ik altijt zijn.
Fab. In plaatſe van berou volhart gy in uw boosheit.
Cam. Die niet in trouw volhart, dat is een goddeloosheit.
Fab. Ik zal gebiên dat men u zuivert, van dat bloet.
Cam. Gy zult niet konnen, 't zy dat gy my ſterven doet.

Fabius

Fabius met verwondring. Een vyandt minnen!
Camillus verzuchtende. Ach wie kan haar haat verdragen!
Fab. Vreest gy dan nergens voor?
Cam. Zoo lieflijk zijn haar slagen.
Kont gy die zoete voogt, die harten kan gebiên,
En hadt gy maar eens die verwinnaar aangezien.....
Fa. Ga, 'k wilze nimmer zien, gy maakt mijn geest noch quader,
Ik ken maar Roome, alleen, en ben geen snoô verrader.
Bidt gy dan, om haar boey en ketens, met gebeên?
Cam. Dat bidde ik, groote Vorst, met d'allergrootste reên.
Fab. Met d'allergrootste reên! wat zegt gy ongetrouwe?
Cam. Dat niemant my, hier in, kan voor onreedlijk houwen.
Fab. De dootschrik, zal u wel doen zwichten deeze moet.
Cam. Nooit, maar de doot getroost, geef ik mijn hartebloet.
Fab. Gaat heen, dees dappre moet zal u wel haast berouwen.
Cam. Dan mocht men my, o Vorst, wel voor lichtvaardig houwen.
Fab. Gy zult u, op 't schavot, beklagen van dat woort.
Cam. Die zich zoo laat beklaagt, doet niet als hy behoort.
Fab. Uw liefde maakt u dan.....
Cam. Zoo wel de haare als uwe.
Fab. Gy moet u zelve dan, om misverstant te schuwen,
Verklaren, of voor haar, of Roome en my; spreek, voor...
Cam. Ik ben voor alle beide, en doe dat ik behoor.
Zy heeft mijn hart gerooft, en gy beneemt mijn machten,
Ik min uw groot gezag, en moet haar strikken achten.
Fab. Hy is zijn zinnen quijt, men brengt hem voort van hier.
Camillus zich gevat voelende.
Cam. Ach laat niet toe, dat men my sleept met zulk getier.
Fab. Ik hoor u nu niet meer, gy zijt maar een verrader.
Camillus de genen weerstaande die hem voortrukken.
Cam. Ik bidt u, onderzoekt mijn misdaat eerst wat nader.

Was 't toen, toen Varo ons vervollegden, zoo dicht,
Dat hy mijn beukelaar doorſtak, met meenig ſchicht?
Was 't, toen mijn moedig hart, omringt van alle kanten,
Tien Overſten verſloeg, in 't leger, voor Tarante?
Was 't, toen Emilius, door my, van zijnen val,
Verloſt wiert, uit de hant der ſtrijdbre Hannibal?
Toen hy ons aanviel, dicht by Trebie gedreven,
En dat uw Steevoogt dacht, zelfs, daar te laten 't leven.
Of toen ik wiert gezocht twee dagen, by de doôn,
En zwom door 't bloet der geen die Charon hadt ontboôn?
Toen ik ten eynde bracht, die wreede ſlag van Kanes,
Afhakte, met een ſlag, het hooft van Vorſt Tigranes;
En weer, in Karelijn, door mijn gevreeſde macht,
Tweemaal, den Kartagees, alleen aan 't vluchten bracht?
Maar waar toe u verhaalt, 't begin van mijn gelukken?
Zoo ik u heb verraân, mijn Vorſt, dit zijn de ſtukken.
Zy ſtrekken my tot trooſt, getuigen in dees pijn,
En zullen, ondanks u, ook mijn belooning zijn.

Fab. Dart gy noch ſtoffen op der onderdanen plichten?
En wilt gy, noch niet, in uw dwaze trotsheit zwichten?
Dat ik beſlooten hadt, 't verlangen van uw tijt,
Ik ſneetze daadlijk af, door zulk een trots verwijt.
Hebt gy my wel gedient, in oorlog en in vreede;
Weet dat 'er niet een is, die niet veel meerder deede,
Zoo hy ontfangen hadt, die eere, en al het goedt,
Te waardig, en voor hem, en zelf voor al zijn bloet.
Maar ik wil aan al 't geen (zoo is mijn gunſt geweken)
Niet meer gedenkken, dat my voor uw eer mocht ſpreken.

Camillus door de ſoldaten weggeſleept.

Cam. Heer Koningk, wilt gy dus vertreên de lauwerkrans?
Die uwer Helden hooft verſiert met zoo veel glans.

Fabius in gramſchap.

Fab. Ontrouwe, ga, ik zal niet, in mijn gramſchap, ſchennen
Mijn lauwren, noch my zelf, gy zult dat eerſt bekennen,
Zet hem in d'yzers vaſt, en dat hy daadlijk ſterf.

Fabius,

Fabius. Arbas.

Arb. HEbt medelijde, Vorst, dat hy genâ verwerf.
Vergeeft zijn misdaat, Heer.
Fab. Hoe dart gy my dat vragen?
Ik was onwaardig dan de goude kroon te dragen.
Arb. Hy heeft u niet verraân, maar hy bemint alleen.
Zijn overgroote min vervoert hem buiten reên;
En maakt, dat hy zich 's nachts begeeft in veel gevaren,
Verlatende het slot het geen hy most bewaren;
En gaat op 's vyants boôm, alleenig, zonder schrik,
Om eens zijn lief te zien, maar voor een oogenblik.
Fab. Hebt gy, dien jongen dwaas, niet hooren, my belyen,
Dat zijne liefde was by onze weerpartyen?
Arb. Terwijl men d'oirzaak ziet zijns ramp en ongemak,
Zoo hadt hy reeden, Vorst, dat hy tot u zoo sprak.
Meent gy, dat ik, hier door de waarheit uit wil dooven,
Zoo zal ik u, in kort, de waarheit doen gelooven?
Veroorloft my te gaan, waar dat die schoone woont,
Op datz' 'er zelve voor uw Majesteit vertoont.
't Zal u gerustigheit, en hem gena verschaffen.
Fab. En ik zal, evenwel, die groote moetwil straffen.
Arb. Vorst, 't is een Iongeling, wiens heet en kookent bloet,
Behoorden, tot gena, te porren uw gemoet.
In zulk een haastigheit, zijn diergelijke zinnen,
Veeltijts, ook d'eerste, die hun zelve schuldig vinnen.
En in zijn gramschap, zeit hy dikmaals, te verblint,
't Geen hy wel laten zal, wanneer hy 't wel bezint.
Wanneer gy hem betichte, in van zijn trouw te wijken,
Vergat hy alles, om zijn trouwheit te doen blijken.
En houdende, al zijn doen, voor vals, en voor verdacht,
Verloor hy zijn verstant, 't geen u nae waarden acht.
Zelfs, in zijn heetste drift, verstont gy uit zijn woorden,
Als dat hy meer aan u, dan aan zijn zelve, hoorden.
Het is een jonge Leeuw.
Fab. Zal ik zijn dulheit vliên?

Arb. Heer Koningk, laat my eens, uw dooling, u doen zien,
En d'overſchoone Maagt, die yders hart doet blaken.
Fab. Maar hoopt, daar door, mijn hart niet leeniger te ma-
Arb. Neen, Vorſt. (ken.
Fab. Wel haalt haar dan.
Arb. Ik vlieg.
Fabius alleen. Wat zal ik doen?
Hem dooden, dat zijn bloet, dees miſdaat, weer verzoen?
'k Weet dat 'er niemant, Room, meer met zijn trouw, kan voorſtaan;
En dat de min hem maar heeft voor verraâr doen doorgaan.
En ook, zoo ik hem, door mijn goetheit, niet behoê,
Dat ik in hem, alleen, thien hondert ſterven doê.
Maar weer, aan d'andre zy, zijn ongebonden leven,
Port mijn gehoont gemoet, hem aan de ſtraf te geven.
Schoon hy, alleen, zoo veel als duizent man kon doen,
Zoude ik, door laffe vrees, hem daar door dan behoên?
Laat ons, by tijts, dan zoo een Hydra overwinnen,
Eer dat mijn goetheit, hem weer ſtof gaf te beginnen;
De baaren matigen van zoo een woeſte zee,
Die ik niet maken zou daar na, zoo licht, gedwee.
Wanneer een onderdaan, geen middelmaat kan houwen,
Zoo moet men, als verdacht, zijn trotſe dwaasheit ſchouwen.
Een Koningk moet altijt zijn vyandt tegenſtaan,
En nimmer zijn gedient, van een halve onderdaan,
Uit vreeze, dat hy zich, altijt, voor hem moet wachten.
Al hadt hy Herkles macht, noch moet hy hem niet achten.
Wijl 't qualijk voegen zou, ter plaatſe daar hy woont,
Te vreezen, ſterflijk menſch, daar hy de goôn vertoont.
Onze onderdaanen, ſtaan hun leven, in ons handen.
Wy kunnen hun, met eer, beloonen, of met ſchanden.
Zy moeten zellef, in de grootſte en zwaarſte pijn,
Ootmoedig, lijtzaam, en ten eindt, verduldig zijn.

Maar

Maar deeze Iuffer komt, wat iſſe welgeſchapen?
Camillus heeft, met recht, zich aan dat beelt vergapen.

Fabius. Arbas. Lucippe. Mirandes.

Fabius Lucippe opheffende.

Fab. RYs op, Mejuffer, rijs.
Luci. Vorſt, zulx ſtaat my niet vry.
Fab. Staat op.
Lucip. Ik zal mijn Heer.
Fab. Wat 's uw verzoek op my?
Luc. 'k Zal u niet trachten te vertoonen, in mijn lijden,
De groote ſmarten, die mijn droeve ziel beſtrijden.
Waar haalden ik de verf, tot dit tafreel, van daân?
Ik zal 't dan ſchilderen, alleen met mijn getraan,
Mijn droefheit, zal genoeg, mijn zwakke taal verheffen,
Om levend te doen zien, de rampen die my treffen.
Want ſluitende de mont, zy, in mijn oogen ſteekt,
Een levendige taal die beter voor my ſpreekt.
Ia Vorſt, de druk heeft my verſtomt, tot zulk een ende,
Om datze u zou, alleen, vertoonen mijn ellenden,
En levendiger, zou geraken aan het hert,
Op dat gy met haar lief, en haar bewoogen wert.
Doch zoo ik deze gunſt niet heb van u te wachten,
Terwijl gy die genâ, hem zout onwaardig achten,
Zal ik nooit klaagen, van de ſtraf, uws Majeſteit,
Maar denkken, zoo hy ſterft, het is na billikheit;
Zoo gy hem ſchuldig hout, 'k zal hem ook ſchuldig houwen.
Zoo gy hem doemt ter doot, het zal my niet berouwen.
Indien gy hem veracht, 't moet hem van elk geſchiên.
En zoo hy ſchuldig is, moet ik hem niet meer zien.
Maar, om de knoop niet van ons vaſt verbont te breeken,
Gebier, dat men gelijk ons 't hartaâr af mag ſteken.
Hem, om dat hy zich heeft bezoedelt aan de wet,
En my, om dat mijn zin, zoo ſchandig, was gezet.

Fab. Laat ſterven zoo een laffe, en denkt gy op uw leven.
Luc. Zoo deze laffe ſterft, zoo wil ik mede ſneven.
Fab. Bemint u leven meer.
Luc. Behoet het zijne dan.
Fab. Dat was het al gewaagt, 't geen ik niet doen en kan.
Luc. Wat hy ook heeft gezeit, noch eert hy u, vol trouwe.
Fab. Na 't geen hy heeft gezeit, moet men verdacht hem houwen.
Luc. Vorſt, in der gooden naam, ontferm u onzer ſmart.
Fab. Uw droefheit, zijne niet, gaat my wel aan het hart.
Luc. Doe uw genade troon voor mijn gebeeden oopen.
Fab. Indien gy hoopt, gy moet alleen op d'onſchult hoopen.
Maar om u te doen zien, hoe 'k de genâ bemin,
En hy geſtraft moet zijn, zelfs tegens mijne zin,
Zal ik, tot proef daar van, gebiên hem hier te halen,
Zien, of hy noch volhart, zoo in zijn haat te dwaalen,
Of hy 't hem niet beklaagt, zich zelf niet heeft bedacht,
En wenſcht, om weder voor mijn vrient te zijn geacht.
Mirandes, haalt hem hier.
Mir. Hy zal hier daadlijk wezen.

Fabius tot Lucippe.

Nu kunt gy my, met recht, niet laſteren, na dezen.
Luc. Gy toont te veel genâ, aan dees bedroefde vrouw,
En eeuwig haat ik hem, betoont hy u geen trouw.
Fab. Om dit te weeten, en op 't klaarſte te doen blijken,
Verberght u in mijn hut, maar zonder uit te kijken:
Zy verſchuilt haar onder de tent.
Want wiert hy u gewaar, zoo zou hy denkken, dat
Ik hem, ter beê van u, het quaadt vergeven hadt.
Arb. Heer Koning, deeze daat zal u doen eeuwig leeven.
Fab. Ik wenſchte, uit al mijn hart, de miſdaat te vergeven,
En dat hy, nederig, van my verzoeken wouw,
Het geen mijn goeden aart, hem geerne geven zou.
Maar ginder komt hy aan.

Fabius.

Fabius. Lucippe. Camillus. Arbas. Mirandes.

Fab. Laf hartige, ongetrouwe,
Is uw weerſpannigheit u dan noch niet berouwen?
Cam. Men heeft nooit geen berouw, van geen bedreve quaat;
Maar ik ben ſchuldig, Heer, aan een heel andre daat,
Dat 's met moetwilligheit uw Hoogheit aan te ſpreken.
Ia Vorſt, wilt vry, op my, dees groote miſdaat wreken.
Neemt geen meer acht op 't leet, dat ik daar van betoon,
Ik heb de doot verdient, door dees begange hoon.
Fab. Ia gy verdiendeze, maar 't is u nu vergeven.
Doch ik wil, dat 'er een bewaken zal u leven.
Dat hy u volgen zal waar dat gy gaat, of ſtaat,
En zellef, niet een ſtap van uwe zijde gaat.
Dat hy u dwingt, om hem gezelſchap ſtaag te houwen,
En dit is mijne wraak, op zulleke ongetrouwen,
De middel, om in 't ſlot te blijven, voor de noot.
Cam. Ach dees genaade is my veel ſlimmer, als de doot!
De ſmert die ik gevoel, doet my de zelve weigren.
Fab. Zoekt hier geen uitvlucht, wilt mijn wil niet tegen ſteigren,
Om my het quaat geloof t'ontneemen, van uw trouw,
Is 't goedt, dat ik, daar voor, een vaſte borge houw.
Cam. Ik heb de doot verdient, wilt my daar meê beloonen.
Fab. Neen, neen, ik wil u nu een grooter weldaat toonen;
En geven u een wacht die u behagen zal.
Cam. Neen, niemant my behaagt.
Fab. Raadt eens, uit een getal.

Camillus het eerſte woort overluit, de reſt ſtilzwijgende.

Cam. Een van mijn vyanden. wie kan haar haat verdragen?
Fab. Gy vreeſtze nimmermeer, zoo lieflijk zijn haar ſlagen.
Zoo ſpraakt gy noch terſtont.
Cam. Ik vatten 't in den geeſt.
Fab. Gy zult haar minnen, weeſt daarom niet eens bevreeſt.
Cam. Een vyandt minnen, die mijn trouw verdacht kan maken!

Fab.

Fab. Door wiens bemiddeling, gy weder vry zult raken.
Cam. Hy heeft mijn leet gewrocht, en al mijn lijden.
Fab. Maar,
Gy zult hem lieffelijk, als gy hem wort gewaar,
Omhelzen.
Cam. 'k Zal 't niet doen, en was nooit geen verrader.
Fabius, trekkende Lucippe uit zijn tent.
Fab. Gy waart het nimmermeer, maar komt al, na en nader.
Wel zult gy deze wacht begeven?
Cam. Eedle vrouw.
Fab. Ik weet uw onſchult, en ik ken uw trouwe trouw.
Wilt my nu ook voldoen, ik heb 't u al vergeven.
Cam. Ik kan u maar alleen voldoen, Heer, met mijn leven.
Ia Vorſt ik zeg, dat uw volmaakte goedigheit,
My eeuwig, hout verplicht, aan uwe Majeſteit.
En heeft my zoo geraakt, dat ik geſtaag, zal trachten,
U 't zelve te voldoen, met 't geen ik 't waardigſte achte.
O Vorſt, wiens glorie bralt, als heldre zonneſchijn,
Mijn ziele zal, voortaan, voor eeuwig, d'uwe zijn.
En ſchoon, uit deze ſtar, mijn blijtſchap wert gebooren,
Zoo zal ik die niet zien, als zoo ik zal behooren.
Mishaagt u mijn fortuin, 'k verlaat dan mijn geluk.
Fab. Neen, 'k wil nu dat de trouw, een eind maak van uw (druk.
Luc. O goetheit zonder gâ.
Cam. O goetheit t'onvolprijzen,
Uw lof zal, door dees daat, tot aan de ſtarren rijzen.

DERDE BEDRYF.

Prins. Leermeeſter.

Pri. 'k HEb nimmer, iets gezien, dees wonderen gelij-
ken.
Leerm. Bereit u dan noch eens, gy zult noch meerder
kijken.
Ik heb u nu vertoont, hoe dat de goetheit moet,
Zomtijts, te boven gaan, de drift van 't heete bloet.

Nu

Nu zult gy zien, hoe zich een ſtrijdbre, vaak, moet dragen,
En zelfs het ongeval van zijn party beklagen.
Dat zulk een Prins, is wreet, en zonder edelheit,
Zoo hy d'onlukkige haar rampſpoet niet beſchreit.
Die, door der gooden handt geheiligt, in haar dagen,
Ook hebben, zoo als hy, de goude kroon gedragen.
Op dat hy mede leer, hoe 't nootlot, op een dag,
Ook hem, op deze wijs, kan neêrſlaan, met een ſlag.
Wanneer als een Monarch zijn vyant zoekt te krenkken,
Zoo moet hy alle liſt, tot zijn bederf, bedenkken.
Maar als hy nederleit, en 't alles voor hem laat,
Zoo hoort hy ook met een, t'afleggen zijnen haat.
Hy hoort vernoegt te zijn, gelijk als die van Roomen,
Dat hy hem ſtaat, en goet, en glorie hadt benoomen.
En nimmer trachten, dat de wanhoop hem verman',
Wanneer hy nergens meer zich zelfs verſchuilen kan.
Als gy dit ſtuk zult zien, zal 't u de geeſt ontroeren,
Beſpeurend, waar de noot een ſchelm kan toe vervoeren;
Als zy in twijfel hangt, en zellef noch beſtaat,
Ten dienſt van een Monarch, een godtvergete daadt.

Prin. Waar mede zal ik u dees groote weldaat loonen?

Leerm. Wilt, dit is al mijn wenſch, uw aandacht maar betoonen.

Zy begeven haar weder aan de zijde van 't Tooneel, en de gordijnen opgeſchooven, vertoont het, een treffelijke plaats van Egipten, met ſchoone gebouwen verſiert.

Cleopatre. Ptolomeus.

Cleo. GY vreeſt dan 't ongeluk, van hoogvereiſchte zaken?
En als 't geſchiên moet, zult gy overſlag gaan maken?
Gy kunt verheerlijken, de glans van Cezars ſtar,
En boeyen zelfs een ſlaaf aan zijne zegekar;
Beveſtigen zijn Rijk, zijn leven als de gooden,

Door eene ſlag, waar meê gy zult Pompeus dooden.
En gy wilt, even doof, mijn reeden niet verſtaan.
Ptol. Mijn Zuſter, zegt veel eer, een dappren Helt verraân.
't Is zeker, dat my nu, in dees bedroefde tijden,
Twee tegen vyanden, met groote ſmert, beſtrijden,
Een eerelijke drift, neemt van mijn hart 't bezit;
Beſpringt het met gewelt, en dwingt het na zijn wit:
Maar, als 't zich onderſtaat, een zeegezuil te bouwen,
Zoo komt een andre drift, haar glorie onderhouwen;
Bint zich 'er tegens in, verbreekt haar ſtille ruſt,
En maakt, door heur gewelt, haar zonder moet, oft luſt;
Noch geeft haar geenen tijt, haar zelve te verweeren;
Noch tijt van overſlag, om t'uiten haar begeeren.
Ia, 'k houw 'et met Pompees, en evenwel, ik zal
Mijn ſchultplicht breken, dat, Vorſt Cezar te geval.
Schoon dat hy in mijn hof, dat onweer komt ontvluchten,
En een beſchermplaats zoekt, om niet voor Room te duchten,
Zoo hoort hy nergens op te hoopen, in dees noot,
Als ſchipbreuk voor de wal, en op het landt de doot.
De glans van Cezars naam, gebiet my deze ſchanden.
Ik heb zijn dootparty, zijn vyandt, in mijn handen.
En ik ben ſtraf baar, in den ſtaat, daar ik in ben,
Zoo 'k hem niet overgeef, terwijle dat ik ken.
O vyantlijk geval, wat kuntge al ramp verwekken!
Zal ik mijn levensloop, met zulk een ſchandt, bevlekken?
Zal ik een vrient verraân, mijn eer, door zulk een ſtuk,
Verachten, Cezar, en verliezen mijn geluk?
Zal ik niet zorgen voor de welvaart dezer landen?
Of zal ik zelf, door hem, doen d'oorlogsfakkels branden?
Kan ik verdragen, zoo veel ſlagen van 't geval!
Alleenig wederſtaan de macht van 't groot Heelal!
Kan ik, door mijne macht, verwinnen zulke braave?
Beletten dat ik niet en worde een van haar ſlaaven?

En zal ik vyandt zijn, van Roome, en van haar Heer,
Tot voorſtant van een Prins, zwak, als mijn tegenweer?
Cleo. Neen, neen, verlaat de zijd', die u zou onderdrukken.
Mijn Vorſt, mint Cezar, en verſchrikt voor zijn gelukkẽ.
Denkt dat hy machtig is, verplicht hem, bidt hem an;
Dat gy te zwak zijt, en dat hy zich wreken kan.
De haat, die hy hem draagt, kan niemant grooter denk-
ken; (ken.
Wilt met Pompeus hooft, Vorſt Cezar dan beſchenk-
't Zal hem veel waarder zijn, dan ſcepterſtaf, of kroon,
En deze ſlag voert u, met hem, in Iupijns troon.
Ptol. Nooit zwaarder drukken, ooit, een ziel, als mijne
omgorden. (te worden.
'k Vrees Cezars macht, en door dees daadt, een ſchelm
Schoon hy 't my niet geboodt, noch zal ik 't onderſtaan;
Maar ik bemin Pompees, en kan hem niet verraân;
En moet: wat laat de dienſt al zwaarte op onze leeden!
O groote macht, o plicht, o vuile ondankbaarheeden,
Een vrient te dooden, die mijn hulpe heeft van doen!
Hem vruchtloos by te ſtaan, en zonder te behoên!
My vyandt maken, en van Cezar, en van Roome!
En, om een man alleen, mijn landt doen overkoomen,
Ellenden, moort, en roof, verwoeſting, tieranny,
Mijn kindren, weggevoert, in ſlaafſe ſlaverny.
Voorkoomen wy dit quaadt, ſtoutmoedig, zonder
ſchroomen;
Maar kan ik ſtuiten, 't geen my zelf te voor kan koomen?
Wijl, die lafhartigheit, die mijn gemoet beſtaat,
Altijt, van al dit quaadt, zal zijn het ſlimſte quaat.
Neen, neen, ik kan die ſmet, die dootſmet niet verdragen.
'k Zou ongelukkig zijn, dees bloode daadt te wagen.
En om my zelve te verloſſen, van veel pijn,
Wil ik nu, trouw, oprecht, en edelmoedig zijn.
Cle. Mijn Heer, herroept uw geeſt, te driftig weggedreven,
Zoo gy regeeren wilt, zoo moet gy anders leven.
En laat niet, om een vrient, 't verlangen van uw tijt,

Die gy doch evenwel noch zout geraken quijt.
Verzekert uwen Staat, uw volk, en al uw waarde;
Door 't krijgẽ van de gunſt der grootſte Prins op aarde.
Verplicht hem niet, dat hy haaſt herwaarts koom, en hier
T'Egipten, overbreng, zijn wapens, ſtaal, en vier.
Zoo hy dit deedt, wie zou zich uwer dan ontfermen?
Wie zouw u, tegens zijn verwoetheit, dan beſchermen?
Zout gy dan tegens zoo een Helt, in zulk een noot,
Geſterkt zijn, om t'ontgaan de dienſtbaarheit, of doodt?

Ptol. Helaas! dit doet my, u, de wapens overgeven.
Ik weet niet wie ik ben, zoo worde ik voortgedreven.
O goôn, wat voor gewelt doen ik my zelleve aan!

Cleo. Wilt, zonder zoo veel ſchrik, tot zijne doot verſtaan.

Ptol. Ik kan, met reden, niet beſluiten, my t'onteeren,
Ziet eens wat hy my ſchrijft.

Cleo. Maar..... *Ptol.* Lees, dat's mijn begeere.

Aan PTOLOMEUS, Koning van Egypten.

NA dat ik, door mijn macht, den Oorlogsgodt verplette;
De halve werelt zelf, deê luiſtren na mijn wetten,
En duizentwerven heb, den Eerentroon betreên;
Ben ik, door 't licht geluk, zoo plotzich neêrgeſlagen,
Dat ik, dit klein geluk, acht voor mijn grootſte, alleen,
Te hebben eenen vrient, die ik mijn noot mag klagen.
Van Cezar ſtip vervolcht, te water, en te lande,
Verwacht ik nu maar, in uw havens, aan uw ſtranden,
De toevlucht, die gy my voor dezen hebt beloefſt;
Ten tijde, toen ik kon, zoo heb ik u doen blijken,
Dat zucht, tot vrienden, nooit in my was uitgedooft,
VVilt nu dan, wijl gy kent, niet in uw trouw bezwijken.

POMPEUS.

Ptol. Hoe zal ik hem dan zien, na zulke reên, met eer?

Cleo. Gy moet, om hem te doôn, hem nooit weêr zien, mijn Heer.
Zent maar op d'oever volk, die gy zult uit doen leezen,
Vol moet, die alsze hem bekennen, aan zijn wezen,
Hem

Hem zullen, onverdacht, eer hy biedt tegenweer,
T'ſaam overvallen, en verſlaan, op 't ſtrant, ter neêr.
Ptol. Achilles zal dit beſt, met onverſaagtheit, klaaren.
Men dwingt my, met gewelt! *Hy luiſtert haar iets in 't oor.*
Cleo. Laat deze droefheit varen.
Ptol. 'k Bidt dat gy my alleen, in deeze druk, wat laat.
Ik offer al mijn ruſt, tot heil van mijnen Staat.
Cleo. 'k Zal u gehoorzaam zijn.

Ptolomeus alleen.

Ptol. Wat mag ik overdenkken!
O gooden, zoude ik dus mijn eer en glorie krenkken?
Wat weg zal ik, in dees vertwijffeling, inſlaan?
Gy moet de vreeze, of deucht, nu van u uit doen gaan.
Voor d'een, of d'anderen, in uw gemoet graveeren,
't Afbeeltſel van de ſchande, of 't heerlijk beelt van eere.
Dat een, van deeze twee, dan uw gelukken baart.
Volcht d'eer, of oneer, weeſt, of ſchelms, of vroom,
van aart.
Tracht na geen eendracht meer, by deeze twee, ver-
Noch om te wederſtaan, alleenig deze beide. (ſcheiden.
Ga, koop dan uwe ruſt, door een lafharte daadt;
Voor alles ſluit uw oog, en volg, verblint, het quaat.
Laat geen verachting, die gy lichtelijk zult hooren,
De ruſt, daar gy op hoopt, door eel verwijt verſtooren.
En als gy maar moocht zijn in voorſpoet wel geruſt,
Zoo laat dan yder een, vry ſpreken, zoo 't hem luſt.
't Is een onwetend beeſt, die zijn gezag wil weegen,
Na dat de waardigheit, of miſdaat is gelegen;
Die veel verwiſſelt van natuur, zijn zelven ſchent,
En het voor wonder acht, het geen hy niet en kent;
Van alles ſpreken wil, en yder een berechten,
Een Koning laſtren, en zijn eigen zaak beſlechten;
Zijn wit beloeren, vuil beſnoeyen, zijne macht,
Waar door hy, boven 't peil, wert van zijn plicht ge-
bracht.
Zijn zijdigheit, doet hem veranderen van wezen;

Maakt, dat zijn ydle waan, van yder is te vreezen,
't Welk hy zoo vaſt dan, aan zijn eigen voordeel bint,
Dat alles wat hy wijſt, hy voor rechtvaardig vint.
Hy zal ſtaag, van zijn goedt, een lange reeden maken,
Maar min in 't geen hy moet, als 't geen hy niet moet, ra-
De Prinſen moeten hem ook aanzien, als een dier, (ken.
Dat trouwloos op hun kroon en uitbraakt, vlam, en vier.
Laat hy zijn laſter vry, met heele ſtroomen braken,
Die vuile ſchand en kan niet tot mijn troon genaken.
De zwarte damp, die hier vaak door het aartrijk brak,
Heeft nimmermeer geraakt aan 't hemels ſtarredak.
Dat zijn geweſten, heel beneên, de ſtorm, en winden,
Waar van men 't levendt beelt kan in de troonen vinden.
Wanneer de kroon ons geeft, op aardt, de hooghſte
macht,
Dan rekent m'ons niet meer in 't ſterffelijk geſlacht.
Wie zou, in ons bedrijf, een enkle miſdaat weeten?
Zy moeten, hoeze zijn, by 't volk, voor wettig heeten.
Kom tarten wy de ſchrik, die groote hinderſtaak.
En ſpotten met al d'eer, en volgen het vermaak.
Verſtooten wy een Prins, met al zijn ongelukken.
Die door zijn zware druk, ons zelf ook zou verdrukken.
Verdooven wy 't ontzag dat in de vrientſchap zweeft;
Dat teer gevoelen, 't geen barmhartigheit ons geeft;
Die knaging in 't gemoet, die laſterlijke vreeze,
En 't moeyelijk verſcheel, in mijne ziel gereezen.
Verkiezend', zonder leet, de zy, die ons behaagt,
Niet achtende als het geen, dat meerſt ons welvaart
draagt.
Vergeten wy een vrient, hoe tegen ons geweten!
Hoe kan ik willen, 't geen ik niet en kan vergeten?
Ik draag 'er in, mijn hart, een hemelſch nabeelt af.
Dat nimmer uit zal gaan, dan in het donkre graf.
Wat pat, wat middelweg, ik in mijn ſmart, mag kiezen,
Ik moet, indien hy ſterft, mijn leven ook verliezen.
En ik weet zeker, dat een eeuwig zielberouw,
Mijn

Mijn hart gestadig, om dit schelmstuk knagen zouw.
Hy leeft, hy leeve, ik wil my over hem ontfermen.
En wagen lijf en goedt, om 't zijne te beschermen.
Laat ons niet zijn bevreest voor Cezar, maar, vol moet,
Betoonen, dat wy, trots hem, hebben hart en bloet;
Maar wat kan d'ydle schijn en vleyery my baten!
En zal ik wederom, een goede hoop verlaten?
Wy zullen evenwel genieten dat geluk,
Dat wy, in 't bedt van eer, braaf eindigen ons druk.
Durf ik wel, ach, helaas! wat zeg ik? en 't moet wezen,
Dat tegens zulk een Vorst, die zelf al d'aart doet vrezen?
Wat zal mijn hoop doch zijn? waar neem ik mijn vertrek?
Maar ach! waar uit onstaat dit bloode en laf gesprek?
Beschutten wy een vrient; neen, daar 's niet aan gelegen.
Geeft aan de reeden plaats: de reeden is ons tegen:
Biedt Cezar tegenstant: neen, vreezen wy zijn macht.
O goôn, ik wordt weêr tot mijn eerste val gebracht.
Op yder overleg, verander ik van zinnen.
Twee tochten drukken my, wat zal ik eerst beginnen?
Nu wil ik, door gewelt, in dezen grooten noot,
Een vrient verlossen uit den kerker van de doot.

Ptolomeus. Lepides.

Ptolomeus heel vervoert. Gaat, Lepides, na 'et strant, zent alles tot behoeven.
Gaat. *Lepi.* Vorst....
Ptol. Gehoorzaamt my, voort, zonder te vertoeven.
Lepi. Maar Vorst....
Ptol. Maar vliegt, terstont, gaat heen, en antwoort niet.
Lepi. Noch eens.....
Ptol. Dit sammelen my op het hoogst verdriet.
Loopt haastig, zonder my tot gramschap te verwekken.
Lepi. Zegt my, Heer Koningk, waar uw meening toe mach strekken?
Ptol. Geduchte gooden, waar zijn mijn gedachten heen,

Dat ik hem weg zende, en niet zeg, om welke reên!
Gaat, by Achilles, en zegt hem, dat hy zal ſtaken
D'uitvoering, van al 't geen, dat my daar in mag raken.
En om dat hy meer mag gelooven, aan uw woort,
Geef hem dees ring, die hy weet, dat my toebehoort.
Maar zoo hy twijfelden, wat zou hier quaat uit ſpruiten!
Neen, Lepides, 't is beſt dat ik dit onheil ſtuite.

Cezar. Brutus, en verſcheide Hoplieden en Soldaten.

ZOo was 't, dat eindlijk, voor mijn arm, dien helt bezweek.
Men zal hem nu niet meer, gelijk een ſnelle beek,
Zien brijſlen, al die zig, maar tegens hem, hun zetten.
Ik heb zijn macht en zelfs heur oirſprong, doen verpletten:
En hem zoo klein gemaakt, berooft van heerſchappy,
Dat, onder het geſtarnt, niet is zoo zwak, als hy.
Die ſlag zal duizenden van Prinſen zelfs doen beven,
En my, een groot gezag, in al zijn landen geven;
Ia voeren my, zoo hoog, door alle glorie heen,
Dat ik mach hoopen noch te worden aangebeên.
'k Hadt onder mijne macht, 't oudt Gauwlen, en Germanje,
Nu is in mijn gewelt, Italie, en heel Spanje;
En toonende mijn naam, in 't oorlogs wuft geval,
Hoop ik in 't kort te zijn, een Vorſt van 't groot Heelal.
Pompeus, ſlaat nu d'aart met voeten tegens Roome;
Ziet, of 'er duizenden van krijgsliên voort van koome.
Maar neen, al uw gewelt was maar vergeefs gerept;
Ik heb, 't geen 't aartrijk heeft, en 't geen gy niet meer hebt.
Uw lof zal, nu niet meer, door Roomſe ſteden draven,
Zy leit, voor eeuwig, door mijn groote glans, begraven.
En door uw val, zoo zal mijn zegekar, na 'et noordt,
Door Roomſe arenden getrokken worden voort.
Uw droevig ongeluk verdient wel Cezars klachten;
Maar, hadt ik u geſpaart, men zou voor laf my achten.
Terwijl dat gy verwurpt mijn aangeboôn verdrag,

Waar door dat ik u nooit van vreê meer ſpreken mag.
Maar wat begeert dat volk,

Brutus. Pindarus. Cezar, en verſcheide andre Princen.

Brut. 't Zijn Prinſen van dees landen,
Die koomen, om haar ſtaat op t'offren in uw handen.
Pinda. Ia Vorſt, wy koomen, om te kuſſen uwen voet,
En offren u, ons volk, ons leven, en ons bloet.
Cez. 'k Wil, met ondankbaarheit dees gunſt niet tegenſtrevẽ,
Maar u, uw goedt weerom, en zelfs u zelven geven.
'k Zal u niet ſtellen, in 't getal mijns onderdaan,
Gy zult maar over mijn voorwerp getuige ſtaan.
En ik zal uwe moet, alleenig, maar gebruiken,
Om hier de tieranny 't hooft onder te doen duiken.
Zoo dat gy, door uw hulp, dees landen zult behoên,
En vechtende voor my, het voor u zelf zult doen.
Op 't voorbeelt van de goôn, dien ik my van den donder.
Ik ſla den boozen, door mijn blixemen, maar t'onder.
En nimmermeer verlaat dit goet gevoelen my;
Op dat ik, door de vreê, verdruk de ſlaverny.
Gelijk gy zien zult... maar wat 's Ptolomees begeeren?

Ptolomeus. Cezar. Brutus. Pindarus, en haar gevolg.

Pto. VOrſt, om de grootheit van uw glorie te vermeeren.
Gy zult een luk verſtaan, het geenge niet verwacht.
Cez. Gy maakt, dat ik my zelf, aan u verbonden acht.
Maar wat is dat geluk? *Ptol.* Het hoopt u op, met zeege,
En eer, en luiſter, die gy daar door hebt verkregen;
En heeft uw luk, met zoo veel glorie opgevult,
Dat gy heel licht, voortaan, het al verwinnen zult.
Cez. Legt deze reeden uit, ik kanze niet begrijpen.
Ptol. Gy hoeft, om dit verſtant, uw zin niet veel te ſlijpen.
Denk op het grootſt geluk, dat u gebeuren mag.
Op 't geen u groot maakt, en beſchut voor nederſlag.
Cez. Wil Roome dan, in 't einde, aanbidden mijn gelukken,
En onder mijn gezag, den Raadt doen nederbukken?

Ptol. Neen, 't is noch grooter luk.
Cez. Noch grooter, groote goôn!
Wanneer zal ik het zien? *Ptol.* Terstont.
Cez. Waar? *Ptol.* Voor uw troon.
Cez. 't Zal zijn een mingeluk, daar ik van hoor gewagen.
Ptol. Neen 't is... *Cez.* Zeg op, wat is 't.
Ptol. Pompeus hooft, verslagen.
Cez. Pompeus hooft!
Pto. Ia Vorst, hier is uw vyants hooft.

Ptolomeus ziende Achilles met het hooft aankoomen, wil Cezar uit de twijffling trekken.

Daar van hy, door mijn volk, nu flus is af berooft.
Gy kunt de waarheit zien, al is het wat bestooven,
Dit luk dat is zoo groot dat hy 't naauw kan gelooven.
Cez. Pompeus hooft! Dit zeit hy stil.
Ptol. Zijn hooft, herroep uw zinnen, Heer.
De twijfling boot, heel lang, my hier in tegenweer.
Weet vry, hoewel ik u ben op het hoogst' genegen,
Dat ik niet, als met schrik, dees snoode daadt kon plegen.
En zelf, wanneer ik wou verandren van bestaan,
Dat toen, door een geluk, mijn last al was voldaan.
En ik betuig u, door de driften die dus roeren
Mijn ziel, met welk een smert, ik 't schelmstuk uit most (voeren.
Hoe vierig, ik om u, besmet mijn groots gemoet.
Gy antwoordt niet een woort. is dit geluk te zoet?
Zijt gy verbaast?
Cez. 't Hooft van Pompeus afgeslagen!
Ptol. Ziet daar, wat twijffelt gy. Hy toont hem Pompeus hooft.
Cez. Zoo zijn dan zijne dagen
Verkort? dien braven helt, zoo vol van wijs beleit,
En was dan niet bevrijt, van 't lot der sterflijkheit?
Helaas! indien hy dan, op 't laast, hadt moeten sterven,
Zoo hadt hy, van de doot, behooren te verwerven,
Zijn graf in 't oorlogsvelt; en dat Bellone zelf,
Met bloedige lauwrier, versierden 't grafgewelf;
Daar d'overwinnaars, na hun vyants nederlagen,
Zijn lijk dan zouden, in den eerentempel dragen;
En daarmen d'eere zou zien leggen, van nu af,

Met deze dappren helt, de dapperheit in 't graf;
En zien, de wreede doodt, zelf dien Monarch beklagen,
Dat zy, haar zelfs te wreedt, hadt tegens hem gedragen;
Betoonende, met leet, dat zy haar, na de wet,
In deeze hooge noot, van 't nootlot hadt gezet.
Kan ik, in dit geval, gelooven aan mijn oogen?

Ptol. Door 't vleyen, wort hy gram, door dienſten opgetoo-
In fierheit; maar hy zal bedaren. Heer... (gen,
Dit zeit hy alles zoetjes behalven 't woort, heer.

Ceza. Zwijg ſtil.
Ach mijn genegentheit gaat booven mijne wil.
Ik zeg dat d'oppergoôn, zulk een doorlugtig leven,
Behoorden, op het einde, een beter eindt te geven.
Ik wordt met ſmarte, door mijn vyants ramp, geraakt.
En ik beklaag mijn luk, dat hem dus heeft gemaakt.
En, na geacht te zijn, een gloeyende oorlogsdonder,
Aan 's werelts einden, te verſtrekken tot een wonder;
Door duizent heen te ſlaan, te ſtreven, door 't geknars
Der wapens, hoorden hy gedoot te zijn door Mars.
Die godt, die hem zoo vaak aanzag, met nijdige oogen,
Behoorden hem, alleen, te hebben aangevloogen;
En overwinnende, dien helt, op 't zelfde pas,
Doen zien, dat hy alleen zijn neêrlaag waardig was.

Ptol. Helaas!

Cez. Alle anderen die waaren dit verbooden.
Dees eer behoorde, alleen, aan een van d'oppergooden.
Mijn handt, hadt meerder eer, als Mavors ooit, behaalt,
Hadde ik van zoo een helt, als hy, gezegepraalt.
O krijgsman, hooggeacht, op 't landt en op de baaren.
Gy zijt, helaas! dan uit de werelt heen gevaren!
En uwe dapperheit, die u rukte, uit uw tijt,
Gaat, in den hemel, u verwekken weer de nijt.
Is uw gezicht altijt beroofd van 't licht der zonnen?
En wordt dat groote hart op 't eindt zijns loops ver-
wonnen?
Dat lichaam, hoog geacht, is nu van verf ontbloot,

Berooft van warmte, en bloet, door d'overfelle doodt.
En d'arm, die in den ſtrijdt, den blixem pleeg te ſlingeren
Is ſtijf, en zonder kracht, gelijk de dootſe vingeren.
Ik weet, door gramſchap, niet wat dat ik niet al zeg.
Men wil het hooft weg brengen.
Neen, neemt dat bloedig hooft niet voor mijn oogen
O Cezar, Cezar, wilt, na zulke ſnoode ſtukken, (weg.
Den krijg verlaten, en uw moedigheit doen bukken.
U voegt niet meer 't geval t'ontzeggen, in den noot,
Fortuin t'aanvallen, en te ſpotten met de doodt.
Dit voorbeelt, hoorden u van dwaasheit te genezen.
En gy, voor 't geen gy ziet, op 't hoogſt beducht te we-
Terwijl de halve goôn op aarde niet beſtaan, (zen.
Om zoo niet te vergaan, zoo vreeſt zoo te vergaan.
Terwijl een punt van eer, dat wy ontzien en vreezen,
Is een ondankbaar kindt, aan welk wy geven 't weezen;
Zoo doet geen arbeit meer, op datmen 't hooglijk acht,
Maar datm', in plaats van eer, zijn hoogſte vloek betracht.
Helaas, ik voel mijn hart verſlagen door mijn traanen,
En bey mijn kaken, in dat natte water baanen;
En een verborge zaak, die ik niet noemen kan,
Beweegt, mijn mondt noch meer, en drijft mijn wraak-
Pompeus ach! (zucht an.
Ptol. Ach! Heer! *Cez.* Ondankbre Vorſt, verrader,
Hoe dart gy, na dees daadt, noch Cezar koomen nader?
Ga in een donker hol, daar nooit geen daglicht zy,
Ontfangen, 't ſchelmſe loon van uw verradery.
Door 't onrechtvaardig lot, hebt gy uw Rijk verkregen;
Hier door, zijt gy, op 't hoogſt, der vorſten troon geſte-
En d'oppervorſt, die u zag klimmen, hoog in eer, (gen.
Liet dit niet toe, als om u leeg te ſtooten neêr.
Ziet dit bevrooze bloet, dit aangezicht, bedekken;
Ziet, wreedaart, wat verraadt al gruwlen kan verwekkẽ!
Slaat uw gezicht niet neêr, of knaagt u 't naberouw,
Ondankbre, laf van hart, verrader, zonder trouw.
Barbaar, komt ſlaat dit hooft nu noch met felle ſlagen,
Zijn

Zijn zwakheit zal nu al uw wreetheit willig dragen.
't Is doodt, 't is doodt, 't is doodt, en uw lafhertigheit,
Heeft het noch meerder hoon, na dit verraadt, bereit.
Zy wil, datmen 't gewelt, door 't voordeel, zal gebrui-
ken, (ken.
En wreet zijn, alsmen voor geen weerstant hoeft te dui-
Slaan op den genen, die zich niet weer wreken kan.
Wel volg dan uw verraadt, en toont u als een man.
Vreęs nergens voor;maar neen,keer liever in het midden
Van uw verraadt,bidt aan den geen die 'k zelf aanbidde.
Dien dappren, die Tigraan heeft onder zijn gewelt,
Met vijftig Vorsten, en Aristobul gestelt.
Die 't groot Afrijke heeft, in zijne jeugt, verkregen,
En schier d'Atlantsche Zee, dwong door de Roomse
Die Sirie overwon, Albanien besprong, (Zeege.
En Pontus, Colchos, en Armenien bedwong.
Die Mitridates en Yärbas heeft verslagen,
En, aan Eufrates, hun de zeege heeft ondragen.
Kom laffe Koningk, kom, en bidt die geenen aan,
Die eertijts anders was, nu is tot niet vergaan.
Die door zijn oorlogsmoet, daar duizent lof van zon-
Heeft Afrijke, en Euroop, en Azien bedwongen. (gen,
Maar neen,gelooft my niet,Barbaar,houdt standt, blijft
Wacht u te nadren, en wilt uit mijn oogen gaan. staan,
Maar, zonder tijtverlies, komt haastig, wilt u spoeyen,
En deze schellemen met ysre ketens boeyen.
Op dat hun leven zy, voor morgen, afgeknot.
u, geef ik over, aan uw ongelukkig lot.
En laat u in de nacht, dien braven helt beschreyen,
En, in de duisterheit, zijn lijk ten grave leyen.

Ptolomeus alleen.

Verdrukt door smert en pijn, en flaauw van spraak, en
Verlaat my deze Vorst, en yder een met hem. (stem,
En om mijn zwaar verdriet,noch zwaarder te doen we-
Zoo staat my alles, en ik zelfs, my zelve tegen. gen,
Mijn hart strijt tegens mijn gevoelen, en mijn mont,
Treet

Treet met de ziel, mijn wil, in weerwil, in verbont.
Mijn wenſchen ſtemmen t'ſaam, met al mijn ongelukken,
't Schijnt het my al vervolcht, en alles wil verdrukken.
En zijnde, zonder deucht, en ſterkte, en eer, en macht,
Zoo zoek ik, na de ruſt, daar ik die niet verwacht.
O goôn, wat zal ik doen? en wat heb ik bedreven?
Wat raatſlot neeme ik, op wat weg zal ik my geven?
Maar waar toe lang beraadt, in zulk een zwaren noot?
De beſte raadt is, ſtout, te treeden tot de doot.
Zy is, om dit verraadt, op 't hoogſte, op my gebeeten.
Een eedle wanhoop, mach men altijt, wettig heeten.
Dat dezen raadt, dees wil, dan onzen leitsman zy;
Hy ſlaat de handt aan zijn zwaart.
En dat mijn ziel beheerſcht, wort door de razerny.
Mijn hant, nu vat dit zwaart, en wilt dit lichaam dooden,
Het recht begeert het, en de reeden komt u nooden;
D'eer wil het, ik wil ook niet dat gy langer leeft.
Maar hemel, waar uit ſpruit dat gy zoo ſchrikkig beeft!
Zijn handen beven.
Kan een rechtvaarde daadt, uw ziel zoo zeer ontroeren?
En wiſt gy zoo veel quaats, en boosheit uit te voeren?
Dat gy nu niet kont doen, eerſt doende zoo veel quaadt,
Wanneer als ik 't begeer, een heerelijke daadt?
Dwingt, dwingt, u zelve, laat mijn wil haar wenſch verwerve.
Ach 't hart dat my beheerſcht, is zwak, en vreeſt voor 't ſterven.
Laf hartig van natuur 't geen, niet, verbazen kan,
En bevende van ſchrik, toont, zonder man, een man.
Mijn hart, laat ons niet meer die ſtrijdt van eere wagen,
Verlaat dit zwaart, 't geen wy niet waardig zijn te dragen.
En werpt het van u weg, en laat aan d'oppergoôn,
Hy werpt zijn zwaart weg.
De wraak bevoolen, in haar hemelhoogen troon.
Dat haare gramſchap mijn vervloekte miſdaat ſtraffe;
En my, van nu af aan, maar ramp en druk verſchaffe;
Dat

Dat ik, in korte tijdt, verwoest zie, stadt en landt,
Mijn schatten weggerooft, en mijn paleis verbrandt;
Dat my mijn onderdaan, de trouwste zelf, versmaden,
En tot meer rampspoet, dat mijn kindren my verraden;
Dat zelfs een vreemt barbaar, door dit vervloekt ver-
My met hem wegvoer, en in ysre boeiens slaat; (raadt,
Dat, na ik heb gevoelt, zijn strenge geesielzwepen,
Hy my, mishandelt, laat ter felle straffe slepen;
Of dat de hemel my thien duizent dooden geeft,
En duizent knagingen, dat ik zoo heb geleeft;
En dat, in mijne ziel, onzigbre beulen woonen,
Die naare spooken aan mijn bang gemoet vertoonen;
Dat hondert monsters, zoo verwoet en wreet, als ik,
My, tot de laaste zucht, vervolgen, vol van schrik;
En datmen ziet, in kort, in dees gehaate Rijken,
De honger, oorlog, pest, verwoet, de zeege strijken;
En dat Pompeus volk, verbonden met zijn zoon,
Hier koomen, en hun wraak verkoelen op mijn kroon;
Dat, voor de laaste ramp, Cleopatra, geslage
In ysre ketenen, volg Cezars zegewage;
En dat mijn droevig lot, hier door, de nazaat leert,
Dat d'opperste Iupijn nooit geen verraadt begeert.

VIERDE BEDRYF.

Prins. Leermeester.

Prin. NU heb ik recht geleert, hoe dat der Vorsten eere,
Niet en bestaat, in veel lantschappen te regee-
En dat het beter is, dat men hun deugden acht, (ren;
Dan dat zy, meenig Prins verwonnen, door hun macht;
Ik weet dat deze macht, die hun zoo zeer doet vreezen,
Niet altijt d'oorzaak is, om hoog geacht te wezen;
En dat de nazaat meer, in d'even weegschaal leit,
De daden, die zy doen, als wel hun Majesteit. (nen.

Leer. By zulk een overleg, moet noch meer wijsheit woo-

En het verplicht my, om u nu noch meer te toonen;
En t'achtervolgen dit vermaak, zoo wel betracht,
Terwijl 't uw eedle geest veel nut heeft toegebracht.
Prin. Ik bidt.
Leer. Het is genoeg, ik zal u vergenoegen,
En by dit nutvermaak, noch meerder gunsten voegen;
En, zonder rusten, u doen zien, op staande voet,
Dat een grootmoedig Prins, stantvastig wezen moet.
Dat hy bedwingen moet, zijn driften, en zijn zinnen,
En zijn begeerte, en zelf zijn zelleve overwinnen;
En zoeken nimmer de wellustigheit, met vreucht,
Daar door men slippen laat de gaven van de deucht.
Maar ik zal u hier van een voorbeelt, in de werken
Van een doorluchte Prins, vertoonen, en doen merken,
Hoe hy een schoonheit, die hem hadt geraakt met min,
Haar minnaar weder gaf, en stelde uit zijne zin.
Door welk een brave daadt, hy hooger wiert verheven,
Dan al de zegepraal, verkregen in zijn leven.
Maar ziende dit tafreel, maakt dat gy 't volght, en doet
Hier voordeel meede, en leer bedwingen uw gemoet.

Zy gaan weder ter zijde van 't Tooneel, en het gordijn geopent, vertoont het een heerlijke zaal van 't hof van Darius.

Orondaat. Statira.

Oron. MEvrouw, gy kunt, maar met een opslag van uw Vorst Alexander slaan. (oogen,
Stat. Zoo heeft hy geen vermoogen?
Oron. Hoe groot hy is, noch brengt gy hem tot slaverny.
Stat. 'k Hoop dat niet eens.
Oron. Mevrouw, als gy hem ziet, zult gy
Zijn zwakheit zien. *Stat.* Hy is een Prins.
Oron. Maar jong. *Stat.* Vol wijsheit.
Oron. Die licht beweegt.
Stat. Maar toont moet, van eervare grijsheit.
En die een laffe daadt, zoo dwaas, niet aan zal gaan.
Oron. Zoo is hy waardig, om in uwe gunst te staan.

Ook waan ik, dat uw min al tot hem is gebooren.
Stat. Ach zwijg van zulke reên, die ik niet aan mag hooren.
Prins, gy zult zien, wanneer ik hem te ſpraak zal ſtaan,
Of ik zijn vlamme zal vermindre, of ſteken aan.
Gy zult getuigen van mijn fiere koelheit wezen.
Oro. Zijn tegenwoordigheit, Mevrouw, ſtaat my te vreezen.
Stat. Neen. ik heb overleit, dat gy, met groote ſchijn,
In al ons onderhout, moogt tegenwoordig zijn;
U te doen houden, eer, en goet, het waarſt der menſchen,
En maken, dat het al uitvalle na uw wenſchen.
Maar ik en weet niet, of het u behagen zal.
Oron. Ik ſtaâ 't reets toê, eer my bewuſt is het geval.
Stat. Dat is, dat gy de naam van Prins zult onderpanden,
Voor die van Heer. *Oron.* Waar van.
Stat. Dees ſtreek, en ommelanden;
Van dit geweſt, om voor mijn Schiltknaap door te gaan.
Dit woort moet gy niet voor een miſdaat neemen aan.
Of gy moet mijne ramp en lijden, dan gedoogen.
Oron. Die ſchande is lieflijk, en eerwaardig in mijn oogen.
Stat. Gy zult u dan ten dienſt, vernedren, van een vrouw?
Oron. Dit vreeſde ik, dat men my, op 't hoogſt, beletten (zouw.
Stat. Te zijn mijn Schiltknaap?
Oron. Ia, nooit zoude ik meer begeeren.
Stat. Wie zal 't gelooven?
Oran. Dat ik waardig ben deeze eere?
Stat. Gy zult ten minſten zien, 't geen gy nu niet verwacht,
Hoe dat ik, om u min, een groote Vorſt veracht.

Berenice. Statira. Orondaat. Harminus.

Ber. WY moeten, Zuſter, gaan Vorſt Alexander tegen,
Zijn trommel en trompet, die hoort men aller wegen,
Mijn moeder, ziek van rouw, met rampen overlaân,
Gebiet, dat gy, en ik, hem zullen tegen gaan.
Zoo haaſt als vaders val haar over wiert gedragen,
Is haar een razerny in 't zwakke hooft geſlagen,

De

De ſmert beſprong haar ziel, zoo magtig, dat zy ſcheen
Te ſterven, en dat elk haar waande al overleên.
Zy bleef, een langen tijt, in deze toeval leggen.
Maar laat ons gaan, ik zal terwijl u 't verdre zeggen.
De wijze Harmin, zal hier in ons mede ſtaan.

Stati. En dees beroemde Prins, die zal ook met ons gaan
Hy zal, tot onzen dienſt, een valſche naam verdichten,
En nu mijn ſchiltknaap zijn.

Bere. Dat 's ons te veel verplichten.
Prins, ik zal, tot uw dienſt, al doen wat ik vermag.

Oron. En ik, Princes, mijn kracht, inſpannen dezen dag.

Bere. Van waar komt dat gerucht?

Stati. Den Vorſt komt herwaarts treden.

Alexander. Clitus. Amintas. Berenice. Statira. Orondaat, en al het gevolg van Alexander. Alex. ziende de dochters van Darius.

Alex. Ik ken haar aan haar ſchoonte en welgemaakte leden.
Dat al mijn lijfwacht hun begeve aan eene zy.
Gy Klitus, en Amint, blijft gy alleen by my.

Berenice en Statira haar werpende voor zijn voeten.

Mevrouw wat zal dit zijn, waar gaatge u toe begeven?
Princes, ſtaat op, en ziet wat dat gy hebt bedreven.

Bere. O Vorſt, laat dit zoo zijn, wy doen gelijk 't behoort.

Alex. Princes, ſtaat gy niet op, zoo ſpreek ik niet een woort.

Stati. Wy zijn gehoorzaam Vorſt. zy ſtaan op.

Alex. Princeſſen, uwe klachten,
Die wel rechtvaardig zijn, die wil ik niet verachten.
Ik keur uw droefheit voor rechtmatig, als gy ſchreit,
Beklaag ik mede 't lot van uw ellendigheit.
Mijn hart deelt in uw ramp, door my, u toegekoomen,
En zal mijn traanen niet, voor u te ſtorten, ſchroomen.
Dat ik uw droefheit kon verzoeten, met mijn wil;
Maar nu ik d'oorzaak ben zoo zal ik zwijgen ſtil.
Ook zou dit werk van my, niet te welvoegend' paſſen,
Om al 't vergoote bloedt, door my weer af te waſſen;
En toonende u een tal van rampen, zonder luk,

Zoude

Zoude ik alleen daar door, vermeerdren, uwe druk.
Wilt dan wat matigen, uw droef, en bitter lyên;
Ik ſteek veel meer, als gy, in ſlaaffe ſlavernyen;
Mijn vreugden zijn ontruſt, uw rampen zijn gedaan,
Uw lijden is voorby, en 't mijne komt eerſt aan.
Bere. Gy zout, o Groote Vorſt, uw zeegen eerſt beginnen,
Indien gy door uw deucht, noch niet eens zout verwinnen.
Ik hoopte nooit niet min, van dat grootmoedig hart,
Ik weet dat gy beklaagt, d'ellendige hun ſmart.
Dat gy d'onlukkige verſtrekt tot een behoeder.
Alex. Princes, maar waar is nu de Koningin, uw Moeder?
Bere. O Vorſt, de droefheit quam haar zoo om 't herte (ſlaan,
Dat zy, tot noch toe, niet kan uit haar kamer gaan.
Alex. 'k Zal zelfs, met haar te gaan begroeten, noch wat toeven.
Mijn tegenwoordigheit mocht haar te veel bedroeven.
Aminth zeght, uit mijn naam, de Koningin, dat zy
En vrientſchap, hoop, en trooſt, ontfangen zal van my.
Mevrouw, uit mijnen naam, kunt gy hem dan geleyen.

Alexander. Statira. Orondaat.

Al. Nu ben ik vry, van mijn gezelſchap afgeſcheyen.
Maar, met verlof, dat ik u vraag, wat 's dat voor een,
Die vreemdeling, Princes, die herwaarts aan komt treên?
Stat. Voor Schiltknaap, heeft hy zich, lang, in mijn dienſt begeven.
Vergunt my dan voor hem gena, en ſchenk hem 't leven.
Ale. Die iets begeert, moet weer betoonen, plicht, en trouw.
Maar, zoo ik 't vragen durf, hoe is zijn naam, Mevrouw?
Stat. Zijn naam is, groote Vorſt...
Oron. Ach zal zy nu wel weten,
Wat dat zy zeggen zal?
Alex. Hoe dan? *Stat.* Hy wort geheeten...

Orondaat hem werpende voor des Konings voeten.

Oron. Orontes, magtig Vorſt. *Alex.* Om deze Majeſteit,

Schenk ik u 't leven weer, en uwe vryicheit.
Dient haar getrouw.
Orond. O Vorst, ik zal mijn plicht betrachten.
Alex. Die haar niet diende, zoude ik ongevoelig achten.
Haar oogen ſchieten, zoo veel ſcharpe ſchichten uit,
Dat niets zoo hart is, daar de punt te rug op ſtuit.
Men kanze, in hunne vlucht, ook niet ter zijde keeren.
Te zijn verwonnen, is, als weer te biên, meer eere.
En in den ondergang, is dat de zege leeft,
Als men de wonden ziet, die zy gegeven heeft.
Zy ſchieten t'effens, op een tijt, veel duizent ſtralen,
En duizent blixemen, die in de ziele dalen;
De reên ontroeren, ſlaan door 't brandend middelrif,
En ſchieten, in het bloet, een minnelijk vergif. (beven,
't Geen ons doet quijnen, ſlaauw, verzuchten, ſiddrend
Door duizent ſmarten, die ons worden toegedreven.
In dees gelukkige uur, gevoel ik wat ik ly,
Dat is, in u te zien, een zoete ſlaverny.
Mijn harte klopt in 't lijf, veel zorgen my vermoeyen,
Hoe ik meer ſpreken wil, hoe 'k meer mijn pijn voel groeyen.
Ik kan niet raden, waar dat deze ſchrik uit ſpruit,
Ik zie u aan, dat gy my hier zout helpen uit.
Want ik weet anders niet, dus zijnde buiten zinnen,
Of ik gevoel dees ſmart, om dat ik u beminne.
Waarom voor u geveinſt, terwyl my, over handt,
Dat eerſt gebooren vier, het lichaam blaakt en brandt?
Het lijden, dat ik voel, gevoel ik hooger ſtijgen,
En drukt my meer, en meer, zoo dat ik niet kan zwijgen.
Zoo dat ik zoeken moet, na hulp, om van dees pijn,
Die my zoo vinnig ſmart, doch haaſt verloſt te zijn.
Schoone oogen, wiens gewelt ik niet en kan ontvluchten,
Gy rukt uit mijne ziel, veel zielbenaaude zuchten;
Ontruſt mijn ruſt, waar meê dat ik u heb beloont;
Verwelkt de lauwerkrans, daar ik mee ben gekroont;
En uwe vlam, die my zoo brandt en blaakt van binnen,

Maakt

Maakt een verwinnaar, zelf, tot ſlaaf van zijn ſlavinne.
Slavinne, neen, o neen, hoe dwaalt mijn loſſe zin!
Neen, goddlijke Princes, gy waart nooit geen ſlavin.
In tegendeel, heeft my de liefde willen quellen,
En my geboeit geſtelt, daar ik u wilde ſtellen.
Hy ſloegme in d'yzers, die ik hadt voor u bereit;
Ziet, voor uw voeten neêr, de grootſte Majeſteit.
Verzacht zijn ſmart, gy wort door d'eer, daar toe gedre-
Ik geef u 't leven, en verzoek van u het leeven. (ven,
Oron. Nu zalmen zien, hoe hoog, zy ons bemint in top. ſtil.
Stati. Vorſt, gy vernedert u te laag, ik bidt ſtaat op.
Ale. Ik doe 't geen ik behoor. *Stati.* Wilt gy u zelve hoonen?
Staat op.
Alex. Denk dat de min het alles kan verſchoonen.
Stati. Ach groote Prins.
Alex. Princes, genees mijn zielverdriet.
Verzacht mijn ſmart.
Stati. Staat op. ik kan, onmooglijk niet.
Alex. Zult gy my aanzien dan, met onverſcheiden oogen?
Stati. Ia Vorſt, zoo wort gy niet door ydle hoop bedrogen.
Alex. O goôn, om welke reên?
Stati. Daar d'eer my toe verbint.
Alex. Mijn min begeert het.
Stati. Vorſt, de liefde is maar een kindt,
Daar van men, nimmermeer, zich zelf moet laten raden.
Alex. Wanneer men volcht zijn wet?
Stati. Betreetmen ſlimmer paden.
Alex. Princes, moet ik dan gaan, en neemen 't ſterven an?
Stati. Ia, zoo daar niemant niet, als ik, u helpen kan.
Alex. Ondankbre ſchoonheit. *Stati.* Vorſt.
Alex. Wilt van dit opzet wijke.
Stati. Blus deeze liefde uit. *Alex.* Wilt gy 't onmoogelijke?
Wacht u voor tegenſtant. *Stati.* Gy voor de nederſlag.
Alex. Ik ben een magtig godt.
Stati. Mijn deucht noch meer vermag.
Alex. Toon u medogentheit.

Stati. Laat nu uw fierheit blijken.
Alex. Verwiſſel van gevoel.
Stati. Wilt eerſt van 't uwe wijken.
Alex. Gy blijft dan wreet, en biet my weerſtant, even fel?
Quaadaardge, vlucht gy, en kent gy mijn machten wel?
Weet gy wel, dat ik licht kan mijn gewelt gebruiken?
En dat de Hemel u heeft onder my doen duiken?
Dat ik die trotſe tong, die my zoo fier ontmoet,
Kan ſnoeren, en die ſpijt hoog wreken op uw bloet?
Stati. Gy kunt het alles doen; maar ik kan niet geloove,
Dat gy, door zulk een daadt, uw glorie zout verdooven.
Dat gy vergeten zout, uw naam, en majeſteit,
Om na te volgen, blindt, de geile dartelheit.
Ik kan niet vatten, dat een Prins, zoo wijs gebooren,
Wiens eedle dapperheit, dreunt in een yders ooren,
En elk beſtraalt met deucht, gelijk als zonneſchijn,
Alleenig, maar voor my, zou zonder deugden zijn.
Ia Vorſt, gy zijt beroemt, voor wijs, beleeft van zeeden,
Kloekmoedig, eerbaar, en beminnaar van de reede,
Verplichtendt, milt, oprecht, barmhartig, goedertier,
Stantvaſtig, en voor d'eer der gooden, vol van vier,
Zout gy, om my, helaas, die ſchoone tijtels wagen!
Verliezen d'eernaam, die nooit Vorſt en heeft gedragen!
Eer ik u zag, heb ik zoo meenigmaal gezeit,
Dat ikze niet beklaag, die voor uw Majeſteit
Neêrvallen. dezen helt, vol van beleefde daden,
Zal nooit de klacht van die hy overwon, verſmaden;
Dat hy veel meer genâ, dan ſtraf gegeven heeft,
En dat zijn grootſte vreucht is, als hy 't quaadt vergeeft.
Toen ik de rampen, van ons landt, zag voor mijn oogen,
(Om dat ik wiſt dat gy ons zout beooreloogen)
Zoo was mijn geeſt ontlaſt, ſchier van haar halve rouw,
Welwetend', dat ik u met deernis treffen zouw.
Ik zeide, in plaats dat wy de boeyens zoude wachten,
Dat gy ons, als het bloet der Vorſten, zout doen achten;
Dat gy geen leet en doet, aan die zich nedrig toont,

En dat gy, die u ſmeekt, altijt beleeft verſchoont.
In zulk een dwaas gevoel(gy moogt my vry vertrouwen)
Vorſt,heb ik duizentmaal,gewenſcht,u aan te ſchouwen.
En dacht, ſchoon vader hadt verlooren, rijk en landt,
Dat ik, niet veel verloor, hy zijnde in uwe handt.
Maar nu beproef ik wel,rampzaalge, tot mijn ſchade,
Dat u de ſchat, die gy weergeeft, niet kan verzaden.
En die my niet veel raakt, nu ik mijn vader mis,
Om my t'ontrooven, 't geen my thienmaal waarder is.
Stelt hier u hoop niet op, laat ik u tegenſtreven,
Denk, dat ik u, dit niet, kan zonder laſter geven.
Dat d'eer verbiet, dat ik u niet beminnen mag,
En dat my dit gevoele, is waarder dan den dag.
Dit is mijn laaſte wenſch, hier worde ik toe gedreven;
Boey deze handen vaſt, beneem my vry het leven,
Maar weet,dat gy ſproot uit zulk bloet,als deze maagt,
En eert in haar de naam, van, die gy zelve draagt.
Alex. Dees reeden zijn vergeefs: men moet mijn pijnen ſtel-
Ondankbre,doet uw beſt,om deze Vorſt te helpen. (pen.
Ik geef u tijdt, dat gy u hier op moogt beraân.
Vaar wel, uw ſchiltknaap zal het my dan dienen aan.
Stat. Mijn ſchiltknaap!
Oron. Wreede min,zult gy my ook verſmaden?
Dit zeit hy zoo wat ter zijden.
Alex. Ia, Ia, ik laat hem hier, op dat hy u zal raden;
En my dan zeggen, of gy my zoo fier noch haat.
Vaar wel, maar weet dat ik, dan wreken kan die ſmaat.

Statira. Orondaat.

Stat. Ach Orondaat! *Oron*. Princes.
Stat. Wat zal ik nu beginnen?
Oron. Neem moet.
Stat. Helaas! met moet zie ik hier niet te winnen.
Oro.Volcht dan,Princes,het geen,die groote Vorſt,u raadt,
Regeert met hem, vernoegt, en vlucht van Orondaat.
Maar ach, wat moogen dees barbaarſe reeden baten!

Uw harte is al te teer, om my zoo te verlaten;
Veel t'edelmoedig, om te volgen dezen zin;
Ik, om u dit te raân, te diep gewont door min.
Stat. Wat uitkomſt is 'er dan voor dees bevochte wallen?
Oron. Bereit u, om te zien, die donderſlagen vallen.
Zoo lange als ik noch draag, op mijne zy, dit zwaart,
Moogt gy die, wel getrooſt, verwachten, onvervaart.
Vrees, in dit onweer, niet voor droevige ongelukken,
Om u te hoonen, moet hy eerſt mijn ziel ontrukken.
Mijn eere, is 't dat ik ſterf, door u mijn hulp te biên.
En zoo lang als ik leef, zult gy de doot niet zien.
Zegt vrylijk tot die Prins, zoo hoog door 't luk verhevẽ,
Dat hy van u verzoekt, 't geen gy hem niet kont geven.
Dat gy hem niet bemint, noch niet beminnen moogt,
En anders niet zult doen, als 't geen de plicht gedoogt.
Dat meer is, ſchrijft hem, dat ik u dit heb geraden.
En wilt zijn haat, van uwe, op mijne ſchouders laden.
Barſt hy tot daden uit, ik zal hem tegen ſtaan,
Zoo hy eelmoedig is, zal ik zijn onderdaan. (ven)
Schrijft hem, door my, een brief (gy moet het my beloo-
Dat gy, door zijne mijn, uw gloor niet uit zult dooven.
't Kan zijn, dat ik u dienſt kan doen, in dit geval.
Stat. Wel, overlegt dan 't geen, dat ik hem ſchrijven zal.
Alexander zendende Clitus verſtoort weder weg.
Alex. Valt my niet moeyelijk, met alle deze zaken.
'k Heb andre zorgen, die my nu veel meerder raken.
Ik zou van dezen dag, niets konnen doen, met luſt,
Zelfs d'allergrootſte ſlaaf heeft, ſomtijts, noch eens ruſt.
Ik was d'ellendigſte van alle wel, die leven,
Zoo ik niet mocht een uur, zelfs aan mijn zelve geven.
Ga heen, ik geef u laſt, doet zoo gy 't zult verſtaan.
Clitus binnen.
Tiran, verwoede min, zijt gy noch niet voldaan?
Gy houdt nu, onder uw gewelt, een Vorſt gebonden,
Daar door de faam, uw macht, zal door 't heelal verkon-
Waar toe of ik my zelf, met dwaze reên, mag voên? (den.
Ge-

Gewondt,gelijk ik ben,zoo heb ik hulp van doen. (den,
Laat ons dat beelt gaan zien, ach! d'oorzaak van ons lij-
En bidden, datze ons wil doen ſterven, of verblijden.
Maar dwaze, waarom ben ik van haar af gegaan?
Toen ik moſt ſpreken, was ik weg, een zot beſtaan.
Toen ik haar dringen moſt, begon ik ſlap te draalen.
En gaf haar tijt om zoo haar adem te verhalen.
Wat heb ik dwaas beſtaan! maar kon ik ('t waarſte pant)
Toen ik het al verloor, wel houden, het verſtant?
Neen, om die wonderen weerom te rug doen ſtuiten,
Zoo hadt ik moeten, daar mijn oor,en oog,voor ſluiten.
Ik ben op d'aarde, en niet in 's hemels hoogen troon,
Ik ben een menſch, en heb de macht niet van de goôn.
Ook is mijn lichaam, niet onſterffelijk van wezen,
Het heeft de qualen ook van haar geboort' te vrezen.
Een lieflijk voorwerp, kan haar zwakheit lokken an,
En ik kan anders niet, dan 't geen een ander kan.
Hoe groot dat yder een, op aarde, my mag achten,
Noch ben ik maar gedaalt, uit ſterflijke geſlachten.
Ik leef als andre, en ruſt met hun, mijn matte leên,
En,zoo als yder, vloeit mijn bloet door 't lichaam heen.
Ik voel de minnebrant, door al mijn leden wroeten,
En zoo die niet verflaauwt, dan zal ik ſterven moeten.
Door duizent gloeden, wort haar felheit meer betracht,
Natuur biet tegenſtant, maar is berooft van macht.
Zy wandlen door my heen, en toonen haar vermoogen,
En zijn in d'aderen geſchooten, door mijn oogen;
Ontvonkken mijne long, verteeren my, met ſmart,
Ontroeren mijnen geeſt, en blakeren mijn hart.
Maar ach, ik keer weer tot mijn eerſte dool-ellenden.
Laat ons,ons dan na 'et licht,na d'eedle klaarheit wendẽ.
Laat ons die Zon gaan zien; waar wil ik gaan, o goôn,
'k Heb dat men, haar beſluit, hier brengen zou, geboôn.
Neen, laat ons 't onheil, dat ons dreigt, by tijts verwin-
nen.
Wel aan,neen, toef mijn hart, wat wiltge gaan beginnen?

Hout ſtant, waar toe? ga voort, want ik vermag het al,
En ben, hoe 't lot mach zijn, doch Meeſter van 't geval.
Geſtrenge driften, die mijn liefde my verwekken,
Vergroot mijn ſmart niet meer, en wilt van my vertrek-
In uw verſcheidentheit, begeerte, wilt my raân, (ken,
Helpt my, o liefde, en wilt gy glorie, van my gaan.
Het is gedaan, ik volg, te ſtreng zijn uw gebooden,
Hout op, van my, door al uw ydle ſchijn, te nooden.
Ik min, en wil het doen, ik min, om wedermin,
En die my daarom haat, haat ik met ziel, en zin.
Ik zie de Schiltknaap daar van mijn beminde koomen.

Orondaat. Alexander.

Oron. VOrſt.
Alex. Maak uw reeden kort, wat heeft zy voorgenoo-
Oron. Gy zult het zien. (men?
Alex. 't Is wel. maar wat heeft zy gezeit?
Oron. Dees reên verklaren 't, Vorſt, aan uwe Majeſteit.
Het was onnoodig, Vorſt, om deze brief te ſchrijven,
En u de wille te doen weten, van een vrouw;
Terwijl ik weet, wat ik aan d'eer moet ſchuldig blijven,
Kunt gy wel weten, wat ik wel begeeren zou.
Het lot, mag my, mijn eer, benemen, en het leven.
Hy ſcheurt de brief aan ſtukken.
Alex. Ik wil mijn oog niet meer, om dit te lezen, geven.
Orontes, haalt my, voort, d'ondankbre ſchoonheit hier.
Oron. Wilt gy haar dwingen, Vorſt? gy zijt te goedertier.
Alex. Acht gy u zelfs bequaam om my een les te geven?
Oron. Neen Vorſt, maar....
Alex. Maar, zwijg ſtil, ik weet hoe ik moet leven.
Oron. Ik geef u maar een raadt, en geve u geene wet.
Alex. Ik wil niet, dat gy u eens tegens my verzet.
Oron. Zoo een heilzaame raadt, behoort gehoor te krijgen.
Alex. Zoo gy niet beter ſpreekt, behoorde gy te zwijgen.
Oron. Ik dacht, dat ik u, door dees reên, aan my verbont.
Alex. Gy zult het meerder doen, zoo gy vertrekt, terſtont.

Oro. Kan men u dan door trouw, en dienſten niet behagen?
Alex. De ſtoutheit van een ſlaaf, is qualijk te verdragen.
Oron. Ik ben zelfs, door uw gunſt, geworden vrank, en vry.
Alex. Maar, ik wil u weêrom, zien in de ſlaverny.
Oron. Gy moogt, indien ik ſterf, u zelve vergenoegen.
Maar, 'k zal, zoo lang ik leef, my zelf tot weerſtant voe-
Alex. Moetwilge. (gen.
Oron. Vorſt, ſtel uw verwoede gramſchap maat.
Mijn lot, zoo als ik ben, niet meer in u beſtaat.
't Is geen meer veinzens tijt, Statire is mijn Meeſtreſſe.
Alex. Ik weet wel, dat gy zijt een dienaar der Princeſſe.
Dit 's dat mijn gramſchap, nu alleen weerhouden doet.
Oron. Ik dien haar, het is waar, maar als een man, van moet.
Ik zal 't betoonen.
Alex. Maar als ſlaaf, in ſlavernyen.
Oron. Dat is een eernaam, die my d'eelſte zou benyen.
Een godt was lukkig, ſtont hy onder haare macht.
Alex. Ia, door genegentheit, niet als hy plicht betracht.
Oron. Ook dien ik haar, niet, als om dat ik haar beminne.
Alex. De gunſt, die zy u toont, verbint aldus uw zinnen.
Oron. Z'is dankbaar, en haar deucht bemin ik, booven ſtaat.
Alex. Uw liefde is anders niet, als min, tot eigenbaat.
En wetende, hoe dit een huurlings geeſt kan treffen,
Verwonder ik my niet, datge u dus dart verheffen.
Maar ik vergeef het u.
Oron. Vergeef het my niet, Heer,
Daarom bedrieght u zelfs, in deze zaak, niet meer.
Ik minne de Princes, en wil ook voor haar ſterven.
Alex. Gaat heen, zy zou aan u, te trouwen dienaar derven.
Die, van zijn teere jeucht, in 't hof is opgevoet;
Gaat, ik verſchoon, om reên, uw trotſe, en hooge moet.
Maar laat my, in mijn ruſt.
Oro. Ik moet dit anders keeren,
Vorſt ſlaat eens beter acht.
Alex. Wel wat is uw begeeren?
Oro. Datge u bedriegt. wanneer gy waant dat ik Mevrouw,

Niet anders, als een ſlaaf, ſlaafachtig dienen zou.
Ik dien haar, vol van moet.

Alex. 'k Mach u niet langer hooren.

Oron. 'k Heb al die na haar ſtaan, wie't is, den doodt gezwooren.

Alex. Gy tergt mijn gramſchap maar, door al dit razent woên.
Doch een veel grooter, als gy zijt, zou die voldoen.
Een Prins was dwaas, liet hy zijn hart, tot gramſchap neigen,
Of antwoorde aan een ſlaaf, wanneer hy hem dart dreigen.

Oron. Een ſlaaf, wat laſter! neen ik veinſde wat ik ben.

Alex. Weeſt, wie gy wezen wilt.

Oron. Vrees dan, voor 't geen ik ken.

Alex. Gy kunt niet doen, vertrekt, en zonder meer te wachten:
Gy zijt geen voorwerp, die 'k mijn gramſchap waardig achte.
Daar zien ik Statira, in traanen ſmelten, ach!
Ik heb haar ſmert verwekt, en voel die zware ſlag.

Alexander. Statira. Orondaat, en 't gevolg van Alexander.

Alex. PRinces, hout op van klachte, en wilt uw kaken droogen.
Wat heeft een ſchoonheit in haar lijden, groot vermoogen! — Dit zeit hy zoetjes.
Haar oogen ſpreken, en haar traanen, doen mijn hart,
Ook traanen ſtorten, en bezuchten haare ſmart.
Doorluchte Statira, herſtel uw droeve zinnen.

Stat. Vorſt wilt de liefde dan, die u verwint, verwinnen.

Alex. Hoe kan ik? uw gezicht dat is der liefden troon.

Stat. Toont dat gy hebt, o Vorſt, 't vermogen van de goôn.
Ia toont eens, machtig Prins (dit zijn mijn grootſte wenſchen)
Dat gy niets hebt gemeen met ſterffelijke menſchen.

En datge in al uw doen, hebt zulk een zuiverheit,
Die haren glans trekt van der gooden Majesteit.
Het volk acht u te zijn, onsterflelijk van wezen,
Laat hun, in dat geloof, o Vorst, u altijt vreezen.
En laat niet toe, dat gy, zoudt door een dwaas bestaan,
Verdonkeren, al d'eer, die 't u heeft aangedaan.
O, gy hebt duizentmaal, bevochten, eer en zeege.
En een beroemde naam, in 't oorlogsvelt verkregen.
Tracht om uw lof nū te doen groeyen, meer, en meer,
Dat gy die ook verkrijgt, in 't worstelperk van d'eer.
Na dezen slag, zal 't al wat gy bestaat, gelukken,
Dan zult gy de lauwrier, en groene palmen plukken.
En dwingendt dus u zelf, roemt vrylijk, en recht dan,
Dat gy den geenen dwong, die 't al bedwingen kan.
Alex. Princes ik min u, en ik kan u niet gelooven.
Stat. Wilt, om uw glorie, my het leven dan berooven.
Wijl niemant mijn bederf kan stutten, in dees noot,
Zoekt uw genezing, en uw hulp, dan in mijn doot.
Maar, om dat gy dees zorg en moeiten nu zoud spaaren,
Zoo zal ik, al mijn bloet, aftappen uit mijn aâren,
Ia Prins, dit staal zal my haast helpen uit dees pijn,
Zy trekt een pook uit.
Mijn eer behoeden, en d'eer van uw dagen zijn;
Dus dichte by de doot, zal niemant my bedwingen,
Door schrik vertsagen, of van toon doen lager zingen;
Uw liefde, Prins, zou my wel aan het harte gaan,
Zoo ik niet hadt bemint, hem, die gy hier ziet staan.
Hy is geen Schiltknaap, maar een machtig Prins van Perssen,
Ach, laat die oude deucht, eens weer in u ververssen!
En dat uw hart, haar hart, nu eens op 't laatst vertoogt,
De krachten van uw ziel, en wat gy al vermoogt.
Alex. O goôn wat zal ik doen, waar zal ik nu na hooren!
Melijden, min, ontzag, eer, goetheit, deugden, tooren,
Aanminnigheit, vermaak, hoop, vreeze, schoone schijn,
Koom, wilt in deze noot mijn trouwe raatsliên zijn.
Waarom

Waarom noch laag gesolt, in 't onweer, dus verbolgen?
Laat ons de drift, van onze aaloude moet, nu volgen.
En om, met d'eernaam, van ſtantvaſtig voort te gaan,
Zoo laat ons bluſſen, 't vier, dat ons zoo fel doet braân.
Het blakert noch in ons, maar ſtaat het heftig tegen:
Bemint dan, zonder vrees, maar daar 's my aan gelegen.
En ik weet, dat ik mijn gemoet, niet wel betracht,
Wanneer ik, laf misbruik, een overwinnaars macht.
Neen, laat ons haar de kracht van mijne ziel betuigen,
En het geweld, van dat onwettig vier, doen buigen.
En laat ons nu, aan den nakomeling, doen zien,
Wat, door mijn groots gemoet, niet al en kon geſchiên.
Gy hebt my overheert, door uw aanminnigheden,
Princes, gy doet het noch, door uw bedroefde reeden,
Uw ongemeene deucht, wijſt my mijn plichten aan,
En hoe, en waar ik moet, op andre paden gaan.
Leeft, werpt dit ſtaal van u, en gy Prins, zult nu plukken,
De vruchten van uw min, ten einde van uw drukken.
Leert nu, doorluchte Prins, van my, op dezen dag,
Wat dat de deucht, op een grootharte ziel vermag.
Indien zy heeft, in 't eerſt, wat buiten ſpoor geſprongen,
Noch dwingt zy weer, daar na, die haar eerſt hadt gedwongen.
En doet aan yder, daar na zien, dat zulk een man,
Van hart, het al vermag, en 't al verwinnen kan.

Oron. O Prins.

Stat. O Vorſt, meer godt dan zelf de hooge gooden.
Wie zou niet luiſtren, na uw wetten en gebooden?

Alex. Ga, leeft vernoegt, ik geef u uwe ſtaaten weer.
En neemt zelfs van mijn landt, en Rijken, wilt gy meer.
Ik, door een waare gunſt, en eedle drift gedreven,
Schenk aan uw onderdaan hun eer, en goet, en leven.
En wil u zelf doen zien, de zegepraal van d'eer,
Hy werpt zich voor de voeten van Statira.
Dat 's Alexander, voor haar eedle voeten neêr.

VYFDE BEDRYF.

Prins. Leermeester.

Prin. WAt moet ik doen, na al dees loffelijke klankken?
Leer. Daar nut uit leeren, in plaats van my te bedankken.
En tot vergelding, van mijn moeiten, zonder ruſt,
Dat gy beteuglen leert, uw geile, en dartle luſt,
Altijt, het vuil bejag, der ſnoode driften vlieden;
En over andren, min, als op u zelfs gebieden.
Maar deze leſſen, die den weg zijn tot geluk,
Verplichten my, om u, te toonen noch een ſtuk.
En u de gruwelen der gierigheit te maalen,
En wat voor rampen, dat van dit helſch monſter daalen;
Wat goet, wat deugden, dat uit d'eedle miltheit vloeit.
Wanneermen, matig, die, van overdaat, beſnoeit.
'k Zal u, de magtigſte Monarch doen zien, en hooren,
Die, door zijn gierigheit, zijn Rijken heeft verlooren.
En zijnde, door dit quaat, verdrukt, ten val gebracht,
Van zijne vyant noch beſpot wiert en belacht.

Zy begeven haar wederom aan de zijde van 't Tooneel, en de gordijnen geopent, vertoont het een Tempel, ſtaande aan een haven van de Zee, daar men rontom op den oever ziet leggen, veel koffers, pakken, vaatwerk, en touwen en leeren, aan den Tempel vaſt gebonden.

Alkmene. Perſeus. Eukteus.

Alk. WAt wil dit laddertuig? waar wort gy heen gedreven?
En wilt gy, die mijn trouw zijn, niet te kennen geven?
Waar toe al deze ſchat, dees goedren, dit gewaat,
Dit gout en zilver, en dit vaatwerk van den Staat?
Perſ. Weet dat Oktaviaan, den Overſte van Roome
Zijn ſtedehouder, hier terſtont in ſtadt zal koomen;
En wijl dat ik ben voor mijn vryheit, hoog beducht,
Zoek ik mijn heil en trooſt, nu 't zijn moet, in de vlucht.

Alk. Men zal u hier niet, in der gooden tempel, deeren.
Perſ. 't Is waar, men draagt tot haar ontzag en heilige eer
Maar als ons ſpijs ontbrak, hoe zoumen dan beſtaan?
Alk. Wat zullen wy dan doen, wat dient 'er dan gedaan?
Perſ. Vorſtin, herſtel uw geeſt, en vrees voor geen verraſſen
Een jonge Sidonnier, zal vaardig op ons paſſen;
Hy heeft een ſchip gereet, ik wacht hem hier, dat hy,
My, en mijn ſchat, vervoer, en redde uit ſlaverny.
Fortuin, hoe wonderlijk zijn uwe vreemde ſlagen!
Hoe laag ſtoot gy een Vorſt, die gy hebt hoog gedragen
En ziende dan d'ellent, van die gy gaaft de ſchop,
Verheft gy hem, ſomtijts, weer uit de leegte in top.
Gy zijt ſtaag wankelbaar, en vol veranderingen,
En komt den menſch, met veel verſcheidenheit, beſpringen.
Gy vleit, verraadt, bedriecht, belooft, ons wonder veel,
En die u vatten wil, grijpt na een windig deel.
Gy hadt my, booven de gemeene, hoog verheven,
En overvloedig, van uw ſpaarzaam goet gegeven;
En my gevoert, op uw altaaren, hoog in eer,
Dat al het ſterfflijk volk, viel voor mijn voeten neer.
Maar uwe min, uit d'onſtantvaſtigheit geſprooten,
Sturf weg, in haar geboorte, om my ook weg te ſtooten.
Een oogenblik heeft haar geteelt, en weer gedoot,
En die my hulpſaam was, begeeft my in den noot.
Moeilijk herdenken van mijn overſchooten machten,
Gaat, en komt nimmer meer bedroeven mijn gedachten.
Verſchijn niet meer, op dat gy mijne ſmart vergroot,
Nu dat gy my hebt, van mijn eerſte ſtaat, ontbloot.
Wilt my niet meer de glans, van mijne grootheit toonen,
Noch 't purpere gewaat, noch 't goudt van mijne kroone;
Noch troon, noch ſcepterſtaf, noch Prins, noch onderdaan;
Maar laat de ſchrik en doodt, ſteets voor mijn oogen ſtaan.

Alk.

Alk. Vorſt, matigt uwe druk, wilt, in dees droeve ſlagen,
Geen menſch, maar zelfs u zelf, die d'oorzaak zijt, beklagen.
Hadt gy dien dapperen barbaar, dat geldt gedaan,
Twee duizent ſikkels, hy hadt u trouw by geſtaan.
Maar gy hebt, ſchandig, dwaas, dees byſtant weg gezonden,
Die, met uw vyandt, zich nu t'zaamen heeft verbonden.
Om t'effens, door de ſnee van 't bloedig oorlogszwaart,
Te rooven, 't geen dat gy zoo lange hebt vergaart.
Gy hebt met deze ſom te weigeren, doen blijken,
Dat gy voor Roome uw zeil niet wilde nederſtrijken.
Hoe braaf hebt gy uw ſchat, en rijkdom nu bewaart!
Vergeef het my, ô Prins, ik ſpreek uit trouwen aart.
Perſ. Baticht, verwijt, my vry, dat mijne gierigheeden,
Met recht, nu voor my boey en yſre ketens ſmeeden;
Terwijl ik, om 't behout van 's werelts ydel goet,
Het gladt geluk verliet, met al haar overvloet.
Maar, in dees droeve ſtaat, verwektge, aan alle zijden,
Door deze reên, noch meer, mijn overbitter lijden.
Ik luiſter daar dan na, alleen om dat mijn ſmert,
En lijden, meer, en meer, daar door vermeerdert wert.
Ik mis; zy kan mijn luk, en glorie niet meer ſchennen,
Zy is in zulk een ſtaat, dat niemant haar kan kennen.
Ik heb haar felle wraak, zoo lang, geſtaan ten doel,
Dat ik, door al te veel gevoel, haar niet meer voel.
Ik ken de misſlag, veel te laat, door my bedreven;
Nu komt het naberouw, en knaagt, mijn ziel, en leven.
Dit goet gevoelen, hadt behooren voor te gaan,
En nu niet groeyen, nu 't my niet te ſta kan ſtaan.
De wederzin van vroome, en wettige gelukken,
Is, door een wondre macht, de beul der valſche ſtukken.
En d'oppervoogt, die het toekoomende voorziet,
Gebruikt, onze eerſte vreucht, daar na, wel tot verdriet.
Daar komt den Sidonnier mijn druk van 't harte ſchroeven.

Perſeus.

Perseus. Sidonnier. Alkmene. Eukteus.

Perſ. WEl.
Sid. Vorſt, laat ons terſtont vertrekken, zonder toe
Perſ. Scheept mijne ſchatten in, ik wacht 'er na, ſpoeit vo
Alk. Laat ons, ons dadelijk, begeven binne boort.
Vorſt, het is in dees ſtaat, niet goet, hier lang te beid
Perſ. 'k Wil, zonder mijne ſchat, niet van den oever ſc
den.
Ik geef my niet te ſcheep, voor dat zy zijn bewaart.
Daar hoefden nu maar een ſoldaat, om ons vervaart
Te maken, met geraas, te koomen aangeſtooven,
Om deze ſchat, daar Roome om komt, alleen te roo
Alk. Maar ....
Perſ. Ik zal haar behoên, met al mijn moet en mac

Zy brengen ondertuſſen het goedt achter den Tempel, om in 't ſchip te laden.

Tot dat het ſchip my heeft, in zekerheit, gebracht.
Ik kan, als 't noodig is, my wel aan boort begeven.
Zorgt gy, gaa heen, ik toef.
Alk. Ik ſchey niet van mijn le
Geloof het niet, mijn ziel, ik zeg door deze reên,
Dat onzer beide ſchâ, en voordeel, is gemeen.
Perſ. Men raakt een ſchat wel quijt, met die te veel te w
gen,
'k Zou voor my zelf, als wacht, my niet te moedig d
gen.
Maar men moet, haaſtig, zien t'ontſnappen, 's vya
Is alles vaardig? (ſtri
Eukt. Ia, Vorſt, in een oogenblik.
Perſ. Nu zal ik, door den raadt van een, de macht v
Roome,
Niet vreezen, noch voor haar gewelt, en ketens ſchro
men.
O overtrouwe vrient!
Alk. 't Is wonderlijk verdicht.

Pe

't Is wijsselijk beleit.

Wat toont hy dubble plicht!

Dit zeitze ziende Eukteus werken.

oor hem, zult gy u weer, een nieuwe faam verwekken.
Door hem, zal ik weer een groot leger, t'saamen trekken.
Door hem, zult gy weerom, den eerentroon betreên.
Door hem, streeft mijn geluk, door alle rampen heen,
n zal, met mijne schat, die ik nu niet zal derven,
egeeren, en met u, Tritonie, en Minerve.
erwaande vyanden, Romeinen, trots van aart,
spijt, van al uw macht, ontvlucht ik nu uw zwaart.
n wy, wy zullen, haast, uw wreet gewelt bepalen,
n u de lauwerkrans, van uwe hoofden halen.
Welk een vergelding zijn zy waardig, hooft, voor hooft!
k Zal 't al niet houden, 't geen ik haar wel heb beloofst.
heb, een ydle vreucht, haar in de ziel doen vatten,
oen ik haar 't vierde deel, beloofden van mijn schatten.
at heb ik overleit, dat ik met niet met al,
egeven, beter hun, my ook doen dienen zal.
Vorst, al uw schatten zijn nu in het schip geladen.

Zy gaan na den oever, om t'scheep te gaan, ondertussen zienze den Sidonier in zee steken.

Laat ons dan gaan, en op ons luk niet meer beraden.
aar ach, wat zien ik, hy steekt van den oever af!
r vliet, hy vlucht van ons, ô overgroote straf!
r is in volle zee, vertoef, vertoef, verrader;
at schreeuw ik, te vergeefs, den booswicht komt niet nader!
e rots verbercht hem voor mijn oogen, hy is heen.
wordt, uitzinnig, van een felle wraak bereên.
at ons, ons wreken, met dien roover na te streven,
op een wrak, van dat verbrijzelt schip begeven;
kleet, gewapent, wie zal ons nu tegenstaan?
Vorst, laat uw razerny en droefheit overgaan.

Perſ. En gy, verſchuilt u, voor mijn waare wraak en tooren.
Dat yder ſchreeuw', op dat dien booswicht het mach hooren.
En dat ik, door hun klacht, en zuchten, en getier,
Mijn droef heit aanſteek, met een heet wanhopent vier.
Weerhout my niet, mijn wraak moet dien verrader ſchennen,
Ik kan u, in den ſtaat daar ik in ben, niet kennen.
Gaat heen, vertrekt van hier, ſpreek my niet meerder toe,
Ik ben uw raadt, uw zorg, en al uw teemen moe.
'k Wil, met mijn ſchatten, ook verliezen, lijf, en leven.
De doot kan, na dees ramp, my niet als vreugde geven.
Zy is alleen mijn hoop, in dees bedroefde noot.
Ik haat het leven, en ik zoek, vol vreugt, de doot.
Laat ons, ons zelven dan, in deze baren ſtorten,
Op dat de woeſte zee mijn droef heit mach verkorten.
Ik wil my wreeken, of my werpen van dees ree,
En ſtrekken, tot een aas, de monſters van de zee.
Verwoede drift, ſpijt, wraak, rampzalige, ongelukken,
Onzichbre beul, die, wreet, mijn ziele ſcheurt aan ſtukken;
Verwoede donder, die de razerny verwekt,
Kindt van de wanhoop, die de ſchrik tot moeder ſtrekt;
Komt felle razerny, u, met mijn ramp vereenen,
Vergiftig uw geweer, en hellept, al de geenen,
Die my beſpringen; ſchent my, zoo veel zielgequel,
Op 't lijf, als ooit bedacht, een duivel uit de hel.
Mijn goedt, mijn waarde ſchat, die ik hadt uitverkooren,
'k Hadt u zoo lang bewaart, nu heb ik u verlooren.
Zal ik u niet meer zien, en zonder u hier zijn?
Ach, als ik aan u denk, verdubbelt mijne pijn.

Perſeus.

Perseus. Alkmene. Eukteus.

Eukt. O Vorst.
Pers. Spreek.
Eukt. Vorst.
Pers. Spreek dan.
Eukt. Den Legerheer van Roomen,
Paulus Emilius, is in de stadt gekoomen.
Pers. Romeinen, ik ben nu verwonnen, door u macht.
Eukt. Men zeit, dat Karkas, hem uw kindren heeft gebracht.
Pers. O droevig ongeval!
Alk. Rampzalige ongelukken!
Pers. Helaas, vermeerder niet, de drukken, die my drukken.
Mevrouw, bergt u in dezen Tempel, wijl ik ga.
Om hier te blijven, is den vyandt ons te na.
Alk. O de getrouwe vrient!
Pers. Den booswicht!
Alk. Den verrader!
Pers. Die trouwelooze, die de duivel heeft tot vader!
Alk. Door hem, geraaken wy, in rampen, en ellendt.
Pers. Door hem, wert ons geluk, vertrappelt en geschendt.
Twist nu niet langer, wilt maar in dees tempel wijken.

Perseus. Eukteus.

Pers. WAt rampspoet is 'er by de mijne te gelijken?
Ellendig nootlot, hoe gevoel ik uwe straf!
Vergramde hemel, laat uw wreetheit noch niet af!
Verwoede plagen, die de wrekheên met zich slepen,
Hoe slaat gy my zoo voort, met uwe geeselzweepen!
Eukt. Gy zecht de waarheit, Vorst, dees min heeft u gestelt,
Tot onderdaan, van haar, die gy, door uw gewelt,
Zout hebben neêrgetrapt, met al de Roomse machten;
Nu kunt gy, niet een mensch, misdoen, noch nederslachten.

Gy hadt die hulpe niet behooren af te ſlaan.
Twee duizent zikkels, daar hing al uw heil niet aan.
Hadt gyze den Barbaar gegeven.....

Perſ. Ongetrouwe,
Zult gy, met zulke reên, mijn ſmart nu onderhouwen!
Eer ik die feil beging, waarom ſpraakt gy toen niet?
Zoo hadt gy my bevrijt, van rampſpoet, en verdriet.
Waarom zocht gy dat quaadt, niet uit mijn ziel te wannen?
Maar neen, uw wrekken aart heeft, met my, t'ſaamgeſpannen,
Gy hebt, om eigen baat, mijn drift altijt gevleit,
En nimmermeer mijn hart, van dat gebrek geleit.
Verrader, nu zal ik u, met de doot, beloonen.

Hy loopt hem na met het zwaert in de vuiſt.

Maar, door des Veltheers komſt, moet ik den ſchelm verſchoonen.

Paulus Emilius. Oktaviaan. Perſeus. Tiberius, en gevolg van Overſte en Roomſe Soldaten.

Perſ. VOor uwe voeten, Heer, bidde ik.....

Hy kuſt de voeten van Paulus Emilius.

Paul. Rijs op, gy toont,
Dat nooit geen Konings hart, heeft in uw hart gewoont.
Ik hoor, met ſmarte, u, op zoo laffen wijze, ſmeken.
Staat op, en hoort, en ziet, 't geen ik tot u zal ſpreken;
En overweegt uw ſtaat, uw hooggebooren bloet,
Doet niet dat ſchandlijk is, en tegens uw gemoet.
Dees bloode laffigheit, verongelijkt mijn zeegen;
Mijn glorie, is zelfs, aan uw achtbaarheit gelegen.
Want ik mijn eer, en faam, en glans, en luiſter mis,
Verwinnende een party, die niet grootsmoedig is.

Perſ. Heer.

Paul. Wilt dan beter, ons party te zijn, bewijzen.
Hervat die trotſe moet, die ons zoo hoog doet rijzen.
Betoon uw dapperheit, in druk, en tegenſpoet,

En overwint de ramp, als 't doch zoo wezen moet.
Keert alle ſchichten af, die druk op u komt ſchenden;
Verduurt, met blijtſchap, al de droefheit en ellenden;
Stort nooit geen traanen, toont, in rampſpoet, u verheucht;
Maak, dat uw vyant zelfs, uw roeme, om uwe deucht.
Eer ik u zag, beklaagde ik zelf, uw ongelukken.
Ik wilde ook zelfs, geraakt, verzoeten uwe drukken;
Bereide my, om u, een hart te toonen, dat
Alle overwinning, en de lof, niet hoog en ſchat.
'k Wou met geen hoon, noch ſmaat, uw val en neerlaag noopen;
Maar u, met vriendlijkheit, en alle gunſt ophoopen;
En u doen zien, dat wy Romeinen, maar alleen,
Den Vorſten wel doen, als hun grootsheit is vertreên.
Maar wijl ik zie, dat ramp, kan druk, in u verwekken,
En 's Koningks eernaam, met die vuile ſmet bevlekken;
Mijn voeten kuſſen, te verbleken, nat beſchreit;
Heb ik de meining, van u t'achten, afgeleit.
Terwijl dat ik nu niet, als Roomſe deucht, kan hooren,
Hebt gy 't meedoogen, by hun al te ſaam, verlooren;
Want te beklagen, een Vorſt, zonder majeſteit,
Dat was te kort gedaan, aan hun groothartigheit.
Ook moeit het my, dat ik alleen, in deze zeege,
Maar een klein deeltje, van de werelt heb verkregen.
En dat ik, zoo veel moeite, en arbeit, heb gedaan,
Om een lafharte, in mijne boejens, te doen ſlaan.
Maar 'k hadt behooren, uw vervloekten aart te kennen,
Die d'arme Gentius, wiſt liſtig, aan te ſchennen,
Door groote ſchat, die gy hem toezey, valſch verleit,
Dat hy zijn bontgenoot, heeft d'oorlog aangezeit;
En daar voor kreeg, tot loon, van zijn verbont te ſchennen,
Zielknaging, dat hy heeft, uw wrekheit, leeren kennen.
Gy ziende, hoe hy zich te buiten hadt gegaan,
Veinſde, of hy dit alleen, hadt buiten u gedaan.

Gy zaagt, in uw gezicht, dien groote Prince ſneven,
En tot een zoenoffrande, aan Roomen overgeven.
Gy hebt ook, zeder, de twee duizent ſikkels, ſwaar
Aan zillever, ontzeit, den moedigen barbaar;
Die in mijn leger quam, om zich hier van te wreken.
Gy ſlaat uw aanzicht neer, en dart, van ſchaamt', niet
ſpreken.
Nu gy verwonnen zijt, ſchaam ik my, u te zien.
Tibeer, bewaart hem wel.

Tibe. Mijn Heer, het zal geſchiên.

Perſeus. de Lijfwachten in 't diepſt van 't Tooneel vertrokken.

Perſ. Ik ſpeur wel, door dees reên, hoe hy met my zal leven;
Laas, zonder gunſt, of raadt, of hoop, of trooſt te geven;
Ontbloot, van eer, en goedt, en voorſpoet, en geluk,
Vertreden, neêrgetrapt, door tegenſpoet en druk;
Angſtvallig, ongeruſt, beroert, en buiten zinnen,
Weet ik niet, wat ik zal, in deeze ellent beginnen.
Wat zou mijn raatſlot zijn, en werwaarts wil ik heen?
Daar ik, in 't midden van mijn vyandt ben, alleen,
Wie zou my byſtant doen? wie mijner zich ontfermen?
En welk een godt, zou 't zijn, die my nu zou beſcher-
men?
Maar wat Soldaat is dat? wat zal hy my gebiên!
Die my, reets, van zoo veer, dat zwarte kleedt laat zien?

Perſeus. Tiberius. een Roomſe Vrygemaakte.

De Vrygemaakte laat achter hem door een Hofjongen een ſwart kleet dragen, en ſpreekt Perſeus hoogmoedig aan.

Vryg. SLaaf.
Perſ. Ach!
Vryg. Ik koom, door laſt, van onzen Veltheer, vragen,
Na het ſieraat, 't geen na 'et gebruik, de Vorſten dragen.
Uw koninglijke pracht....
Perſ. Het vlugtig goedt gaat heen!
Vryg. Om met, dit ſlaavekleet, te dekken uwe leên.
't Is d'orden van den Raadt, doet dat zy u gebieden.

Perſ.

Perſ. Helaas, hoe kan ik mijn verſmaatheit nu ontvlieden!
De gramſchap van de goôn, die niet t'ontwijken is,
Verſamelt al heur kracht, tot mijn verderffenis.
't Is of het al, tot mijn bederf, te ſaam vergaarde.
De hel, het vier, de lucht, de hemel, 't water, d'aarde.
De hel, heeft voortgebracht, die my mijn goet onſtal;
Het vier, verteert mijn landt, behoudt my niet met al;
Het water, komt te hulp, die my mijn ſchat quam roo-
ven;
De lucht, vol heilloos gift, doet mijne ſpraak verdooven;
De hemel, wapent al wat wreet is, tegens my;
En d'aarde, wil een Vorſt, zien in de ſlaverny.
Bedroeft gedenkken, van mijn quaade en booze zeeden;
Kindt van mijn miſdaat, en verwaate gierigheden,
Geſtrenge knaging, beul van deugdlijkheit, gehaat,
Waarom blijft gy niet weg, nu dat gy my verlaat?
O eer, wilt, in dees ramp, en druk, my nu begeven.
'k Wil ſterven, wijl dat ik, van u ontbloot, kon leven.
En nu dat ik, altijt, moet zijn berooft van 't licht,
Schiet my dan niet, om niet, met ſtralen in 't gezicht.
Wanneermen u niet zoekt, komt ons dan niet verſchij-
nen,
Uw aanſchijn, zou maar meer, vermeerderen mijn pijnen.
Wijl ik de ſtraffe wet, van 't nootlot, volgen moet,
Zoo kan geen eer, geluk, verwekken voor mijn bloet.
Ia was het nootlot niet te wreet, op my verbolgen,
En dat ik niet, als ſlaaf, de zegekoets moſt volgen,
En dat mijn wanhoop, zelfs, niet ſpotten met mijn pijn,
'k Zou dan verwinnaar, van mijn overwinnaar zijn;
't Gezicht niet nederſlaan, maar dat dan opwaarts heffen.
Doch nu den hemel wil, dat hy my dus zal treffen,
En dat hy, tot zijn vrient, neemt mijnen vyandt aan,
Om beter, door de ſtraf, te ſtraffen mijn beſtaan;
Zoo wilt, ô Vorſten, en gy wereltprinſen, leeren,
Hoe 't aldergrootſt geluk, in rampſpoet kan verkeeren.
Geen luk was grooter, als het mijne, voor mijn val,
'k Was

'k Was heel wat anders, en nu ben ik niet met al.
Droef overdenkken, van mijn helſche gierigheden,
Gaat heen, ik vloek, ik haat, uw overquade zeeden.
Ik breek uw outers, en berey u zulk een val,
Dat hy, die u recht kent, u nimmer volgen zal.
Vryg. Voort, geef de goedren, die den Raadt, door my begeeren.
Perſ. Terwijl het wezen moet, kan ik haar macht niet keeren.
Wel aan, maar laat ons dan bezoeken, in dees noot,
Door duizent dooden, te genezen, eene doot.

Leermeeſter. Prins.

Leerm. IA, zoo gy heerſchen wilt, zoo ſtraft, en vlucht de ſchanden.
En legt de gierigheit, dat monſterdier, aan banden.
En op dat u de deucht, op 't alderhoogſt verſier,
Zoo weeſt, oprecht, vol moet, ſtantvaſtig, goedertier.
Dan zal ik u, hier na, noch andre leſſen geven.
Prin. Uw oordeel, zal my zijn, tot richtſnoer van mijn leven.
Gy hebt my nu getoont, door ongemeene gonſt,
Hoe dat men wel regeert, en leeft, door oeffenkonſt.

E I N D E.